

Riksdagens arbetsformer m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 69 motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna 2011 och 2012. Motionsyrkandena gäller främst frågor om riksdagens arbetsformer i olika avseenden. Motionerna rör förändringar i motionsrätten och i utskottens arbete med motionsberedning, öppna sammanträden i utskotten och EU-nämnden, införande av ett framtidsutskott, platsen för EU-nämndens sammanträden, utskottens utrikes resor, riksdagsledamöternas placering i kammaren, votering på distans, kvittningssystemet, teckentolkning vid riksdagens frågestunder, riksmötets öppnande, riksdagshörna i Luleå, barnkonsekvensanalys av riksdagens beslut, förslagsbox för allmänheten och lobbying. Andra motionsyrkanden gäller Riksdagsförvaltningen. Som exempel kan nämnas motioner om miljöförbättrande åtgärder, minnesmärken och visitkort med punktskrift. Några motionsyrkanden gäller arbetsvillkoren för riksdagsledamöterna. Som exempel kan nämnas motioner om arvodet och inkomstgarantin.

Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlade våren 2011 i betänkandet 2010/11:KU19. Dessa motionsyrkanden behandlas nu i förenklad ordning. Det gäller motioner om användning av elektroniska signaturer i riksdagen, solceller på riksdagens tak m.m. och en rökfri arbetsmiljö.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden. I betänkandet finns fem reservationer (MP, SD, V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Riksdagens arbetsformer	7
Motionsrätten	7
Arbetet i utskotten och EU-nämnden	11
Utskottens utrikes resor	15
Kammaren	18
Riksmötets öppnande	22
Riksdagshörna i Luleå	23
Barnkonsekvensanalys av riksdagens beslut	25
Förslagsbox för allmänheten	29
Lobbying	32
Riksdagsförvaltningen	33
Arbetsvillkoren för riksdagsledamöterna	37
Arvode m.m.	37
Inkomstgaranti	41
Det ledamotsnära stödet	43
Motioner behandlade i förenklad ordning	47
Reservationer	49
1. Riksdagsledamöternas placering i kammaren, punkt 4 (SD)	49
2. Kvittningssystemet, punkt 6 (SD)	49
3. Barnkonsekvensanalys av riksdagens beslut, punkt 10 (V)	50
4. Lobbying, punkt 12 (MP, V)	50
5. Arvode m.m., punkt 14 (V)	51
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	53
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	53
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	56

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Motionsrätten

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:K224 av Jan Lindholm m.fl. (MP),

2011/12:K343 av Jan Ericson (M),

2012/13:K250 av Jan Lindholm m.fl. (MP),

2012/13:K329 av Finn Bengtsson och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda M) och

2012/13:K349 av Anti Avsan (M).

2. Arbetet i utskotten och EU-nämnden

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:K262 av Ulf Holm m.fl. (MP),

2012/13:K289 av Hans Rothenberg m.fl. (M) och

2012/13:K290 av Eliza Roszkowska Öberg och Betty Malmberg (båda M).

3. Utskottens utrikes resor

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:K393 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–6 och

2012/13:K227 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–5.

4. Riksdagsledamöternas placering i kammaren

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:K241 av Margareta Cederfelt (M) och

2012/13:K209 av Björn Söder och Erik Almqvist (båda SD).

Reservation 1 (SD)

5. Votering på distans

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:K286 av Anders Andersson (KD),

2011/12:K378 av Hans Wallmark (M) och

2012/13:K219 av Anders Andersson (KD).

6. Kvittningssystemet

Riksdagen avslår motion

2011/12:K219 av Thoralf Alfsson och Jonas Åkerlund (båda SD).

Reservation 2 (SD)

7. Teckentolkning vid riksdagens frågestunder

Riksdagen avslår motion

2011/12:K217 av Eva Flyborg (FP).

8. Riksmötets öppnande

Riksdagen avslår motion

2012/13:K333 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD).

9. Riksdagshörna i Luleå

Riksdagen avslår motion

2012/13:K232 av Fredrik Lundh Sammeli (S).

10. Barnkonsekvensanalys av riksdagens beslut

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:So494 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2 och

2012/13:So201 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 3.

*Reservation 3 (V)***11. Förslagsbox för allmänheten**

Riksdagen avslår motion

2012/13:K226 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP).

12. Lobbying

Riksdagen avslår motion

2011/12:K293 av Peter Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4.

*Reservation 4 (MP, V)***13. Riksdagsförvaltningen**

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:K232 av Eliza Roszkowska Öberg m.fl. (M),

2011/12:K238 av Maria Lundqvist-Brömster (FP),

2011/12:K373 av Mattias Karlsson m.fl. (SD),

2012/13:K239 av Peter Jeppsson och Suzanne Svensson (båda S),

2012/13:K245 av Mats Johansson (M),

2012/13:K252 av Thomas Strand (S),

2012/13:K264 av Roger Tiefensee och Anders Åkesson (båda C),

2012/13:K293 av Per Lodenius (C),

2012/13:K314 av Johan Forssell (M),

2012/13:K343 av Katarina Köhler och Karin Åström (båda S) och

2012/13:K385 av Mattias Karlsson m.fl. (SD).

14. Arvode m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:K242 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3,

2011/12:K319 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2011/12:K381 av Anti Avsan (M),

2012/13:K202 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2012/13:K218 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3,

2012/13:K291 av Eliza Roszkowska Öberg (M),

2012/13:K292 av Per Lodenius och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C) och
2012/13:K337 av Johnny Skalin (SD).

Reservation 5 (V)

15. Inkomstgaranti

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:K212 av Christer Nylander (FP),

2011/12:K229 av Anita Brodén (FP),

2011/12:K242 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 2,

2012/13:K218 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 2 och

2012/13:K258 av Anita Brodén (FP).

16. Det ledamotsnära stödet

Riksdagen avslår motion

2011/12:K396 av Siv Holma m.fl. (V).

17. Motionsyrkanden behandlade i förenklad ordning

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:K213 av Anita Brodén och Lars Tysklind (båda FP) yrkandena 1 och 2,

2011/12:K311 av Hillevi Larsson (S),

2012/13:K311 av Anita Brodén och Lars Tysklind (båda FP) yrkandena 1 och 2,

2012/13:K341 av Henrik Ripa (M) och

2012/13:K392 av Julia Kronlid (SD).

Stockholm den 16 april 2013

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Per Bill (M), Björn von Sydow (S), Andreas Norlén (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Lars Elinderson (M), Karl Sigfrid (M), Phia Andersson (S), Karin Granbom Ellison (FP), Hans Hoff (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Hans Ekström (S), Kajsa Lunderquist (M), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD), Mia Sydow Mölleby (V) och Lena Sommestad (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlas 69 motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna 2011 och 2012. Motionsyrkandena gäller främst frågor om riksdagens arbetsformer i olika avseenden. Motionerna rör förändringar i motionsrätten och i utskottens arbete med motionsberedning, öppna sammanträden i utskotten och EU-nämnden, införande av ett framtidsutskott, platsen för EU-nämndens sammanträden, utskottens utrikes resor, riksdagsledamöternas placering i kammaren, votering på distans, kvittningssystemet, teckentolkning vid riksdagens frågestunder, riksmötets öppnande, riksdagshörna i Luleå, barnkonsekvensanalys av riksdagens beslut, förslagsbox för allmänheten och lobbying. Andra motionsyrkanden rör Riksdagsförvaltningen. Som exempel kan nämnas motioner om miljöförbättrande åtgärder, minnesmärken och visitkort med punktskrift. Några motionsyrkanden gäller arbetsvillkoren för riksdagsledamöterna. Som exempel kan nämnas motioner om arvudet och inkomstgarantin.

Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlade våren 2011 i betänkandet 2010/11:KU19. Dessa motionsyrkanden behandlas nu i förenklad ordning. Det gäller motioner om användning av elektroniska signaturer i riksdagen, solceller på riksdagens tak m.m. och en rökfri arbetsmiljö.

Utskottets överväganden

Riksdagens arbetsformer

Motionsrätten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om förändringar i motionsrätten och i utskottens arbete med motionsberedning med hänvisning till tidigare ställningstaganden och pågående utredningsarbeten.

Motionerna

Frågan om motionsrätten tas upp i några motioner.

Jan Lindholm m.fl. (MP) efterlyser i motion 2011/12:K224 och motion 2012/13:K250 en reformering av motionsinstitutet som innebär att den allmänna motionstiden avskaffas och ersätts med en motionsrätt året om. Detsamma begärs i motion 2012/13:K329 av Finn Bengtsson och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda M). Motionärerna anför bl.a. att det läggs ned mycket tid och kraft på att producera motioner under den allmänna motionstiden trots att en mycket liten andel av motionerna bifalls. En modernare och bättre ordning vore enligt motionärerna att de riksdagsledamöter som vill föreslå något helt enkelt gör det när en fråga är aktuell. På detta sätt skulle en ledamot få sin sak prövad när den är aktuell och inte behöva vänta ett helt år för att få väcka frågan på nytt.

I motion 2011/12:K343 efterlyser Jan Ericson (M) en generösare motionshantering. Han anför att motioner ofta avslås slentrianmässigt, även om förslagen redan är föremål för utredning eller t.o.m. faktiskt genomförs. Enligt motionären bör avslaget kombineras med tydliga skrivningar om att motionens förslag har vidarebefordrats för kännedom till en eventuellt pågående utredning eller till ansvarigt departement. En sådan förändring skulle enligt motionären sannolikt minska antalet motioner som återkommer varje år och signalera större respekt för riksdagsledamöternas arbete och riksdagen som den främsta representanten för demokratin.

Anti Avsan (M) yrkar i motion 2012/13:K349 att någon form av kvalitetssäkringssystem införs för enskilda motioner. Motionären anför att betydelsen av framför allt enskilda motioner är starkt överdriven och att en stor del av utskottens arbete går åt till att behandla dessa motioner. Därtill kommer enligt motionären att en rad enskilda motioner är av låg kvalitet. Det bör därför övervägas att införa någon form av system för kvalitetssäkring av enskilda motioner.

Gällande ordning

Regeringen och varje riksdagsledamot får enligt 4 kap. 4 § regeringsformen väcka förslag i fråga om allt som kan komma under riksdagens prövning. I riksdagsordningen regleras närmare när motioner får väckas.

Under den allmänna motionstiden varje höst, från början av riksmötet och så länge som motioner får lämnas med anledning av budgetpropositionen, får motioner enligt 3 kap. 10 § riksdagsordningen väckas i fråga om allt som kan komma under riksdagens prövning. Motioner med anledning av en proposition, en skrivelse, en framställning eller en redogörelse får enligt 3 kap. 11 § riksdagsordningen väckas inom femton dagar från den dag då propositionen, skrivelsen, framställningen eller redogörelsen anmäldes i kammaren. Riksdagen kan besluta om förkortad eller förlängd motions-tid. Härutöver får minst tio ledamöter gemensamt väcka en motion med anledning av en händelse av större vikt, om händelsen inte kunde förutses eller beaktas när motioner annars får väckas (3 kap. 13 § riksdagsordningen).

Enligt 4 kap. 5 § regeringsformen ska ett ärende som har väckts av regeringen eller en riksdagsledamot beredas av ett utskott innan det avgörs i kammaren. Av 4 kap. 1 § riksdagsordningen följer att bl.a. motioner ska hänvisas till ett utskott för beredning. Utskotten ska avge betänkanden till kammaren i de ärenden som har hänvisats till dem och som inte har återkallats (4 kap. 9 § första stycket riksdagsordningen).

Tidigare och pågående utredningar

De närmare formerna för motionsrätten har varit föremål för utredning vid flera tillfällen, vilket har resulterat bl.a. i förslag om en frivillig restriktivitet i motionerandet och förenklingar av beredningen av motioner. Riksdagskommittén anförde i betänkandet Riksdagen i en ny tid (framst. 2005/06:RS3 s. 10 f.) att bl.a. det stora antalet motioner under den allmänna motionstiden riskerar att ta för stor del av utskottens tid i anspråk, på bekostnad av andra arbetsuppgifter. Två alternativa lösningar för den fristående motionsrätten övervägdes – en ständigt pågående motionsrätt respektive två allmänna motionstider under ett riksmöte – men kommittén stannade vid att den nuvarande ordningen, trots sina brister, är att föredra. Kommittén föreslog dock att motionsyrkanden som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen redan har behandlat under samma valperiod, eller som rör en fråga där beslutanderätten enligt gällande ordning ligger hos någon annan än riksdagen, ska kunna behandlas i förenklad ordning i utskotten. Konstitutionsutskottet ställde sig bakom detta förslag (bet. 2005/06:KU21 s. 58). Den förenklade motionshanteringen innebär att ett utskott avstyrker ett motionsförslag utan att pröva det materiellt. Under perioden 2002/03–2009/10 hanterade utskotten ca 10 procent av de behandlade motionsyrkandena i förenklad ordning.¹

¹ Rapporten 2010/11:URF3 Utskottsarbetet och motionsinstitutet s. 87 f.

Den s.k. EUMOT-utredningen arbetade på uppdrag av riksdagsdirektören, och i uppdraget ingick bl.a. att överväga hur resurserna inom riksdagen kunde användas och omfördelas, t.ex. genom att se över motionshanteringen i syfte att begränsa dess omfattning. I december 2010 redovisade utredningen sitt arbete i två rapporter – Riksdagens arbete med EU-frågor (2010/11:URF2) och Utskottsarbetet och motionsinstitutet (2010/11:URF3). I den senare rapporten konstaterade utredningen att utskottens arbetsbelastning hade ökat, dels till följd av de nya arbetsuppgifter som ålagts dem (t.ex. EU-arbete, uppföljning och utvärdering, forsknings- och framtidsfrågor och revisionsfrågor), dels på grund av att den traditionella ärendebereidningen fortsatte att uppta stora resurser. För att ge utskotten möjlighet att ta sig an de nya arbetsuppgifterna föreslog utredningen bl.a. en utvidgning av den förenklade motionsberedningen.

Utredningen spekulerade bl.a. kring frågan om det faktum att antalet motioner under senare år hade minskat samtidigt som antalet interpellationer och frågor hade ökat, delvis kunde vara en indikation på att riksdagsledamöterna kände ett visst missnöje med motionsinstitutet och dess möjligheter att erbjuda en påverkan på politiken och därför prövade andra vägar att föra fram sin politik.

Mot bakgrund av problemen med motionsinstitutet och för att stärka ledamöternas initiativrätt föreslog utredningen att den allmänna motionstiden skulle avskaffas och ersättas av en fri motionsrätt året om, med vissa begränsningar mot slutet av en valperiod. Utredningen konstaterade att det är svårt att avgöra om en fri motionsrätt kommer att leda till fler eller färre motioner. Bortfallet av ”motionshetsen” under den allmänna motionstiden talade enligt utredningen för en minskning av antalet motioner. Å andra sidan talade själva möjligheten att när som helst väcka motioner enligt utredningen för en ökning av antalet motioner. Utredningens förslag har remitterats till bl.a. samtliga utskott i riksdagen. Förslagen har i dagsläget inte lett till någon lagstiftning men vissa förslag som rör riksdagens arbete med EU-frågor är alltjämt föremål för beredning inom Riksdagsförvaltningen.²

Hösten 2012 beslutade riksdagsstyrelsen att sammankalla en parlamentariskt sammansatt kommitté under ledning av talmannen (dnr 3142-2011/12). Förutom talmannen består kommittén av ledamöter på gruppledarnivå, och den ska biträdas av sakkunniga, experter och sekreterare. Kommitténs uppdrag är att göra en samlad översyn av riksdagsordningen, såväl materiellt som språkligt och lagtekniskt. Av direktiven framgår att det i uppdraget bl.a. ingår att överväga om det är möjligt och lämpligt att närmare precisera innebörden av följd motionsrätten, såväl allmänt sett som i fråga om olika typer av förslag. I uppdraget ingår vidare att följa upp tillämpningen av bestämmelserna om förlängd motionstid och att överväga om det finns skäl att utvidga möjligheten att förlänga motionstiden. Förutom de frågor som särskilt nämns i direktiven är kommittén

² Direktiv för utredningen av riksdagsordningen s. 4 (dnr 3142-2011/12).

oförhindrad att aktualisera och överväga även andra frågeställningar som regleras i riksdagsordningen. I uppdraget ingår dock inte att lägga fram förslag som kräver ändringar i regeringsformen. Kommittén ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2013.

Den 13 december 2012 beslutade regeringen att en parlamentariskt sammansatt kommitté ska göra en översyn av budgetprocessen (dir. 2012:124). Syftet med uppdraget är att utifrån erfarenheterna av den nuvarande budgetprocessen och ny europarättslig reglering stärka budgetramverket. Av direktiven framgår att kommittén bl.a. ska överväga hur dagens praxis för budgetbehandling bör regleras i syfte att tydliggöra gällande ordning. Det anges bl.a. att praxis verkar vara att de följdmotioner som väcks med anledning av ett förslag till ändring av budgeten ska hålla sig inom ärendets ram, vilket innebär att bara de anslag som tas upp i propositionen hör till ärendet och att föreslagna anslagsnivåer sätter ramen för ärendet (s. 10 f.). Denna praxis går dock inte att utläsa ur gällande bestämmelser eller förarbeten. Det anges vidare i direktiven att kommittén ska samråda med den av riksdagsstyrelsen tillsatta kommittén för översyn av riksdagsordningen, bl.a. i syfte att uppnå samverkande lösningar. Huvuddelen av uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2013.

Tidigare behandling

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen behandlat förslag om att förändra formerna för motionsrätten och motionshanteringen (t.ex. bet. 2006/07:KU4, bet. 2008/09:KU15 och bet. 2009/10:KU11). Utskottet har dock inte varit berett att ställa sig bakom en reformering av motionsinstitutet. Enligt utskottet lämnar den nuvarande ordningen stort utrymme för ledamöterna att genom motioner ta upp olika förslag, och får varje utskott självt avgöra hur och när en motion ska beredas (bet. 2008/09:KU15 s. 16).

När det gäller frågan om en kontinuerlig motionsrätt har utskottet tidigare konstaterat att arbetsbelastningen för utskotten redan är stor och att utskotten även har ett ökat behov av utrymme för bl.a. behandlingen av EU-frågor, uppföljning och utvärdering samt fördjupade kontakter med forsknings- och framtidsfrågor. Till detta kom enligt utskottet att antalet fristående motioner har ökat kraftigt under senare år. Det fanns enligt utskottet inte tillräckliga skäl som talade för att de diskuterade alternativa ordningarna, bl.a. med en kontinuerlig motionstid, skulle bidra till en förbättring i dessa avseenden. Det fick enligt utskottet förutsättas att ledamöterna använder motionsinstitutet med eftertanke och att utskotten själva kan bedöma på vilket sätt olika motioner bör beredas (se t.ex. bet. 2008/09:KU15 s. 16). Kvaliteten i de förslag som förs fram i motionerna borde vidare enligt utskottet ha fått ökade förutsättningar att förbättras som en följd av det utbyggda stödet till ledamöter och partigrupper.

När frågan behandlades i utskottet 2010 och 2011 noterade utskottet den då pågående EUMOT-utredningen och ansåg att dess resultat inte borde föregripas (bet. 2009/10:KU11 s. 12 och bet. 2010/11:KU19 s. 8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis hänvisa till sina tidigare ställningstaganden rörande förändringar i motionsrätten och i utskottens arbete med motionsberedning. Vidare noterar utskottet de pågående utredningarna, vars resultat inte bör föregripas. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12:K224, 2011/12:K343, 2012/13:K250, 2012/13:K329 och 2012/13:K349.

Arbetet i utskotten och EU-nämnden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om öppna sammanträden i utskotten och EU-nämnden, införande av ett framtidsutskott och platsen för EU-nämndens sammanträden med hänvisning till tidigare ställningstaganden och pågående utredningsarbete.

Motionerna

I motion 2011/12:K262 yrkar Ulf Holm m.fl. (MP) att riksdagsstyrelsen ska lägga fram ett förslag till ändring i riksdagsordningen så att huvudregeln blir att sammanträden i utskotten och EU-nämnden är öppna, med möjlighet för utskottet eller nämnden att besluta att ett sammanträde ska vara stängt för allmänheten om det finns särskilda skäl. Motionärerna anför att nämnda ordning skulle bidra till att intresseorganisationer, journalister och allmänheten kan ta del av de diskussioner och debatter som förs i viktiga frågor och att intresset för riksdagen skulle öka. De anför vidare att i princip alla möten i Europaparlamentet är öppna och att det inte, såvitt de vet, finns några krav från någon partigrupp på att denna ordning ska ändras.

Eliza Roszkowska Öberg och Betty Malmberg (båda M) begär i motion 2012/13:K290 att riksdagen ska inrätta ett framtidsutskott. Motionärerna anför bl.a. att utskottsstrukturen skapar ett stuprörstänkande som gör att det är svårt att få överblick över vad som görs och vad som behöver göras i strategiska framtidsfrågor. Enligt motionärerna behöver riksdagen förändra sin struktur för att på ett effektivt sätt kunna bereda strategiska framtidsfrågor. Ett sätt att göra detta är enligt motionärerna att inrätta ett utskott som har fokus på strategiska framtidsfrågor som exempelvis forskning, innovation, entreprenörskap, it och rymden.

Platsen för EU-nämndens sammanträden tas upp av Hans Rothenberg m.fl. (M) i motion 2012/13:K289. Enligt motionärerna bör EU-nämnden ges möjlighet att kunna sammanträda var som helst inom Sverige samt i Bryssel och Strasbourg. De anför bl.a. att eftersom EU-nämndens sammanträden följer EU:s kalender innebär det att möten äger rum även vid andra tidpunkter på året än vad som är brukligt för riksdagens plenum och

utskott. Enligt motionärerna kan det under vissa tider vara komplicerat att samla nämndens ledamöter. Som exempel nämns den årliga Almedalsveckan i juli då många ledamöter samlas i Visby. Motionärerna anför vidare att då EU-nämnden hanterar internationella frågor och i många fall kan sammankallas med kort varsel – i vissa fall sker sammanträden per telefon – vore det rimligt att nämnden ges möjlighet att sammanträda även på andra orter än Stockholm.

Gällande ordning m.m.

För att riksdagens beslut ska vara noggrant förberedda finns det utskott med olika beredningsområden. Bestämmelser om utskotten finns bl.a. i 4 kap. riksdagsordningen. Utskotten presenterar förslag till riksdagsbeslut som hela riksdagen kan ta ställning till. Utskotten följer också upp och utvärderar riksdagsbeslut och arbetar med forsknings- och framtidsfrågor. För närvarande finns i riksdagen följande femton utskott: konstitutions-, finans-, skatte-, justitie-, civil-, utrikes-, försvars-, socialförsäkrings-, social-, kultur-, utbildnings-, trafik-, miljö- och jordbruks-, närings- och arbetsmarknadsutskottet. Vid sidan av utskotten finns det i riksdagen en EU-nämnd. Bestämmelser om EU-nämnden finns i 10 kap. riksdagsordningen. Bland annat ska regeringen underrätta EU-nämnden om frågor som ska beslutas i Europeiska unionens råd och rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet ska föras inför besluten i rådet. Regeringen ska vidare rådgöra med EU-nämnden inför möten i Europeiska rådet.

Ett utskott ska enligt 4 kap. 13 § riksdagsordningen sammanträda inom stängda dörrar. Utskottet får dock besluta att ett sammanträde helt eller delvis ska vara offentligt om det avser inhämtande av upplysningar. Ett utskott får medge att även någon annan än en ledamot, en suppleant eller en tjänsteman i utskottet är närvarande vid ett slutet sammanträde, om det finns särskilda skäl. Vid en offentlig del av ett utskottssammanträde får ljud- eller bildupptagning göras, och det ska finnas särskilda platser för åhörare (tilläggsbestämmelse 4.13.1 och 4.13.2 i riksdagsordningen).

Motsvarande bestämmelser om slutna och öppna sammanträden finns även för EU-nämnden (10 kap. 11 § riksdagsordningen samt tilläggsbestämmelse 10.11.3 och 10.11.4 i riksdagsordningen).

2002 års riksdagskommitté konstaterade i betänkandet Riksdagen i en ny tid (framst. 2005/06:RS3 s. 52) att öppenheten i både utskottens och EU-nämndens arbete har ökat. Utskotten anordnar exempelvis ofta offentliga utfrågningar och publicerar föredragningslistor m.m. till sammanträden på riksdagens webbplats. Även de grundläggande dokumenten till EU-nämndens sammanträden liksom de stenografiska uppteckningarna från samrådet läggs sedan flera år ut på webbplatsen. EU-nämnden har också haft flera öppna sammanträden inför Europeiska rådets möten. Riksdagskommittén ansåg när det gällde riksdagens EU-arbete att både överläggningarna i utskotten och samråden i EU-nämnden bör kunna ske offentligt, men konstaterade samtidigt att möjligheten att få relevant och förtrolig information

dock kan vara större om överläggningarna och samråden sker inom stängda dörrar. Beslutet om huruvida ett sammanträde för överläggning eller samråd bör vara offentligt eller inte borde enligt kommittén fattas av berört utskott eller av EU-nämnden i varje enskilt fall. Kommittén föreslog därför de nu gällande bestämmelserna i riksdagsordningen. Konstitutionsutskottet ansåg att denna del av förslaget var väl avvägt och tillstyrkte det (bet. 2005/06:KU21 s. 32).

Vad gäller inrättandet av ett framtidsutskott kan nämnas att i Finlands riksdag finns ett sådant utskott. Detta utskott har som uppdrag att bereda den s.k. framtidsredogörelsen som ska lämnas till riksdagen minst en gång per valperiod. Utöver att bereda framtidsredogörelsen ska framtidsutskottet bl.a. ge utlåtanden till andra riksdagsutskott i frågor som gäller framtiden och behandla frågor som påverkar framtidsutvecklingen i landet.

Även framtidsutskottet i Finlands riksdag uppmärksammades i den utredning som genomfördes på uppdrag av 2002 års riksdagskommitté (framst. 2005/06:RS3 bil. 5 s. 124 f.). Riksdagskommittén övervägde olika organisatoriska lösningar för att få till stånd en ökad fokusering på forsknings- och framtidsfrågor i riksdagsarbetet, bl.a. inrättandet av ett nytt utskott. Kommittén ansåg emellertid att de kunskaper som följer av fördjupade kontakter med forsknings- och framtidsfrågor har bäst förutsättningar att komma in i riksdagsarbetet och beslutsprocessen om utskotten själva ansvarar för fördjupningen inom sina sakområden. Sådana kontakter måste därför enligt kommittén i första hand vara en angelägenhet för den reguljära riksdagsorganisationen. Konstitutionsutskottet delade denna bedömning (bet. 2005/06:KU21 s. 64 f.).

Enligt 4 kap. 1 § regeringsformen sammanträder riksdagen till riksmöte varje år. Riksmötet hålls i Stockholm, om inte riksdagen eller talmannen bestämmer annat av hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet. I förarbetena anges exempel på när en annan sammanträdesort än Stockholm kan komma i fråga: att krig eller krigsfara råder eller att ledamöternas hälsa utsätts för fara, t.ex. på grund av en epidemi (SOU 1972:15 s. 131 och prop. 1973:90 s. 256 f.). Särskilda bestämmelser om riksdagens sammanträdesort vid krig eller krigsfara finns i 15 kap. 1 § regeringsformen.

Ett utskott och EU-nämnden sammanträder första gången på kallelse av talmannen inom två dagar efter valet respektive inom två dagar efter det att nämnden valts (tilläggsbestämmelse 4.12.1 och 10.11.1 i riksdagsordningen). Därefter sammanträder utskottet och EU-nämnden på kallelse av ordföranden. En personlig kallelse ska skickas till samtliga ledamöter och suppleanter. Kallelsen bör om möjligt anslås i riksdagens lokaler senast klockan 18 dagen före sammanträdet.

Pågående utredning

Som redovisats i tidigare avsnitt beslutade riksdagsstyrelsen under hösten 2012 att sammankalla en parlamentariskt sammansatt kommitté under ledning av talmannen för att göra en samlad översyn av riksdagsordningen.

Av direktiven framgår att det i uppdraget bl.a. ingår att se över arbetet i utskotten. Det anges uttryckligen att kommittén ska överväga om det finns skäl för och om det är möjligt att utforma regleringen av vilka utskott som ska finnas och fördelningen av ärendena mellan utskotten på ett mer flexibelt sätt än vad som är fallet i dag. En annan fråga som särskilt tas upp i direktiven är att överväga om det finns skäl att stärka minoritetsskyddet vid utskottsarbetet. Förutom de frågor som särskilt nämns i direktiven är kommittén oförhindrad att aktualisera och överväga även andra frågeställningar som regleras i riksdagsordningen. I uppdraget ingår dock inte att lägga fram förslag som kräver ändringar i regeringsformen. Kommittén ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2013.

Tidigare behandling

Våren 2011 behandlade konstitutionsutskottet en motion om öppna möten i utskotten och EU-nämnden (bet. 2010/11:KU19). Utskottet konstaterade att mycket har gjorts för att öppenheten i både utskottens och EU-nämndens arbete ska öka och att detta var värdefullt (s. 19). Utskottet vidhöll uppfattningen att frågan om öppna eller slutna sammanträden bör avgöras i varje enskilt fall av respektive utskott eller EU-nämnden och att detta ställningstagande gör sig gällande även för de sammanträden som inte innebär överläggningar eller samråd i EU-frågor. Enligt utskottet innebär de nuvarande bestämmelserna en lämplig avvägning mellan intresset av öppenhet och behovet av förtrolighet.

När det gäller frågan om att inrätta ett framtidsutskott framhöll utskottet vikten av att riksdagen diskuterar och satsar på forsknings- och framtidsfrågor, både i det reguljära utskottsarbetet, inom ramen för utskottens arbete med uppföljning och utvärdering, och för att öka och bredda ledamöternas kunskap och kompetens (bet. 2010/11:KU19 s. 19). Enligt utskottet är det viktigt att riksdagen fattar sina beslut med bästa möjliga kunskapsunderlag. Utskottet vidhöll dock sin tidigare uppfattning att det fördjupade arbetet med forsknings- och framtidsfrågor bör vara en angelägenhet för samtliga utskott och att det inte bör inrättas några särskilda organisatoriska lösningar för dessa frågor i riksdagen.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om sammanträdesort för riksdagen och dess utskott (bet. 1993/94:KU18 s. 49 f.). I betänkandet framhöll utskottet att det uttryckligen stadgas i regeringsformen att riksmöte ska hållas i Stockholm och att riksmötet endast av hänsyn till riksdagens säkerhet och frihet kan förläggas till annan ort. Enligt utskottet kan således på andra grunder inte sammanträden med riksdagen eller dess utskott äga rum utanför Stockholm. Utskottet ansåg inte heller att det förelåg någon anledning att ändra grundlagen på denna punkt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis hänvisa till sina tidigare ställningstaganden rörande öppna sammanträden i utskotten och EU-nämnden, införande av ett framtidsutskott och platsen för utskottens sammanträden. Vidare noterar utskottet den pågående utredningen, vars resultat inte bör föregripas. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12:K262, 2012/13:K289 och 2012/13:K290.

Utskottens utrikes resor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om utskottens utrikes resor med hänvisning till bl.a. nyligen genomförda översyner och pågående utredningsarbeten.

Motionerna

Några motioner rör utskottens utrikes resor.

I motion 2011/12:K393 och motion 2012/13:K227 yrkar Lise Nordin m.fl. (MP) att föreskriften om utskottens utrikes resor förtydligas på så sätt att resans innehåll prioriteras framför resmålet (yrkande 1) och att tåg bör användas i större utsträckning när utskotten reser till Bryssel (motion 2011/12:K393 yrkande 2). Motionärerna efterlyser vidare att föreskriften om utskottens utrikes resor förtydligas på så sätt att det verkligen är hög relevans för utskottens arbete som är utgångspunkten (yrkande 3 respektive yrkande 2) och att en översyn görs av rutinerna kring hanteringen och bedömningen av utskottens föransökan inför en resa samt den skriftliga redogörelsen som sker i efterhand (yrkande 4 respektive yrkande 3). Därutöver begär motionärerna att det bör eftersträvas en allsidig information om studieämnet, speciellt när det finns olika uppfattningar kring de ämnen som ska studeras (yrkande 5 respektive yrkande 4). Slutligen efterlyser motionärerna en översyn av reseplaneringen när det gäller alkohol vid tjänsteutövning (yrkande 6 respektive yrkande 5). Motionärerna anför bl.a. att varje utskottsresa måste övervägas och prövas så att det verkligen medför ett mervärde att göra en lång och dyr resa. För att bl.a. minska miljö- och klimatpåverkan bör föreskriften förtydligas på så sätt att resans innehåll prioriteras framför resmålet. Det anförts vidare att trots att det går förhållandevis snabbt och enkelt att åka tåg mellan Stockholm och Bryssel sker merparten av utskottens resor med flyg. Enligt motionärerna genererar en flygresa mångdubbelt högre utsläpp än motsvarande tågresor. Motionärerna anför vidare att det ibland kan ifrågasättas om utskottens utrikes resor uppfyller bestämmelsen i den aktuella föreskriften om att resan ska ha hög relevans för utskottens arbete. Därför bör föreskriften tydliggöras på så sätt att utgångspunkten ska vara hög relevans för utskottens arbete. Det

finns också enligt motionärerna anledning för riksdagsstyrelsen att se över rutinerna kring hanteringen och bedömningen av utskottens föransökan inför en resa samt den skriftliga redogörelsen som sker i efterhand. Enligt motionärerna bör det göras tydligt för utskotten att olika synvinklar på det som ska studeras bör tas upp så att en allsidig bild av frågan ges. Motionärerna anför vidare att bjudningar med alkohol bör hållas nere, även om totalförbud inte måste råda.

Gällande ordning m.m.

Av 4 kap. 19 § första stycket riksdagsordningen följer att ett utskott ska samråda med riksdagsstyrelsen innan det fattar beslut om en utrikes resa. Styrelsen ska uttala sig om i vad mån resan lämpligen bör genomföras. Därvid ska hänsyn tas till riksdagens internationella förbindelser, till kostnaderna och till omständigheterna i övrigt. Enligt paragrafens andra stycke får riksdagsstyrelsen meddela närmare bestämmelser om utskottens utrikes resor.

Närmare bestämmelser om utskottens utrikes resor finns i riksdagsstyrelsens föreskrift om utskottens utrikes resor, RFS 2012:1. Av föreskriften framgår att riksdagsstyrelsen för varje valperiod fastställer de ekonomiska ramarna för utskottens utrikes resor och att ett utskott som avser att göra en utrikes resa ska lämna in en föransökan om resan till riksdagsstyrelsen för samråd enligt 4 kap. 19 § riksdagsordningen (1 och 3 §§). Det följer vidare av föreskriften att en föransökan ska innehålla uppgifter om resmål, syftet med och tidpunkten för resan samt beräknade kostnader (4 §). Nämda föreskrift trädde i kraft den 2 maj 2012 och ersatte den tidigare föreskriften på området (RFS 2001:2). Enligt den tidigare föreskriften skulle utskottet i föransökan lämna en bedömning av resans värde för utskottets arbete och inom sex månader efter det att resan avslutats ge riksdagsstyrelsen en skriftlig redogörelse för resan.

Till grund för den nya föreskriften om utskottens utrikes resor låg en översyn av den tidigare föreskriften som gjordes för att anpassa dess bestämmelser till rådande förhållanden (dnr 1645-2011/12).

Bestämmelserna i den nya föreskriften om utskottens utrikes resor är inte lika många som i den tidigare föreskriften. Bland annat eftersom några av de tidigare bestämmelserna har ansetts föråldrade och i praktiken inte tillämpats. Dessutom har vissa frågor bedömts kunna avgöras av utskotten själva. Att utskottens utrikes resor ska röra frågor som har hög relevans för utskottens arbete har ansetts inte behöva framgå uttryckligen av föreskriften. Kravet på skriftliga redogörelser för utskottens utrikes resor har tagits bort eftersom användningsområdet för dessa redogörelser har bedömts vara begränsat. Ett utskott har i stället möjlighet att dokumentera resorna på det sätt som utskottet anser är bäst.

Riksdagsförvaltningen har gett ut riktlinjer för riksdagsledamöternas tjänsteresor (2001:2). I riktlinjerna anges bl.a. att resor i tjänsten bör planeras så att största möjliga hänsyn tas till miljön.

Bestämmelser om bl.a. servering av alkohol vid representation finns i Riksdagsförvaltningens föreskrift om representation, RFS 2011:6. Föreskriften trädde i kraft den 1 april 2011 och den gäller för anställda i Riksdagsförvaltningen samt för representation som bekostas av medel ur de anslag som förvaltningen disponerar. All representation ska enligt föreskriften ske med omdöme och återhållsamhet (1 §). Det anges vidare att representationen alltid ska ha ett syfte och omedelbart samband med riksdagens och Riksdagsförvaltningens verksamhet, både vad gäller tidpunkt och plats samt deltagande personer. Utskottskansliernas representationsmedel är i huvudsak avsedda för extern representation (9 §). Av föreskriften följer vidare att om alkohol serveras i samband med representation ska det ske med återhållsamhet (4 §). Det anges vidare att spritdrycker ska undvikas och inte får förekomma i samband med intern representation och att alkoholfria alternativ av olika slag ska finnas tillgängliga. Slutligen kan nämnas att Riksdagsförvaltningen har tagit fram nya riktlinjer för konsumtion av alkohol (Riksdagsförvaltningens alkoholpolicy, 2012-01-31, dnr 1189-2011/12).

Pågående utredningar

Hösten 2012 beslutade riksdagsstyrelsen om en översyn av riksdagsledamöternas ekonomiska villkor (dnr 3122-2011/12). Av direktiven framgår att en särskild utredare ska se över bestämmelser om ekonomiska villkor i bl.a. föreskriften om utskottens utrikes resor och riktlinjerna för riksdagsledamöternas tjänsteresor. Översynen har till syfte att skapa ett nytt, enhetligt och tydligt regelverk på området och att föreslå förenklingar av administrationen av riksdagsledamöternas ersättningar. Utredaren ska även se över de förmåner som erbjuds ledamöterna men som inte är reglerade i någon författning och föreslå en reglering där det är lämpligt. Huvuddelen av uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2013.

Den 17 december 2012 beslutade riksdagsdirektören att ge sekretariatschefen för utvärderings- och forskningssekretariatet i uppdrag att utvärdera de utrikes resor som utskotten och EU-nämnden genomfört sedan valet 2010. I uppdraget ingår bl.a. att undersöka hur resorna fördelats på olika resmål, om syftena med resorna har uppnåtts och om delegationernas storlek har varit ändamålsenliga. Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2013.

Tidigare behandling

Konstitutionsutskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat frågor om en alkoholfri representation i riksdagen och i övrig statlig förvaltning.

Våren 2009 behandlade utskottet frågan i förenklad ordning. Utskottet vidhöll då sin tidigare bedömning att både stat och kommun bör visa stor återhållsamhet vid alkoholservering vid representation (bet. 2006/07:KU12 s. 18). Utskottet har också uttalat att det utgår från att så sker utan att riksdagen tar något initiativ i saken (bet. 2002/03:KU23 s. 73 f.).

Frågan behandlades även av utskottet våren 2011 (bet. 2010/11:KU19 s. 21 f.). Av betänkandet framgår bl.a. att Riksdagsförvaltningen vid det aktuella tillfället höll på att ta fram nya riktlinjer för alkoholkonsumtion vid bl.a. utskottens representation. Utskottet framhöll på nytt vikten av en restriktiv alkoholkonsumtion vid representation inom riksdagen och av att det, i de fall alkohol serveras, alltid finns alkoholfria alternativ av god kvalitet. Dock vidhöll utskottet tidigare uppfattning att det inte behövdes något tillkännagivande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis hänvisa till sina tidigare ställningstaganden rörande alkoholkonsumtion vid bl.a. utskottens representation. Föreskrifterna om utskottens utrikes resor och representation har nyligen setts över, och erfarenheterna av de nya föreskrifterna får anses vara begränsade. I detta sammanhang noterar utskottet också de pågående utredningarna, vars resultat inte bör föregripas. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12:K393 yrkandena 1–6 och 2012/13:K227 yrkandena 1–5.

Kammaren

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om riksdagsledamöternas placering i kammaren, votering på distans, kvittningssystemet och teckentolkning vid riksdagens frågestunder med hänvisning till bl.a. tidigare ställningstaganden och pågående utredningsarbete.

Jämför reservation 1 och 2 (SD).

Motionerna

Riksdagsledamöternas placering i kammaren

Margareta Cederfelt (M) yrkar i motion 2011/12:K241 att stolarna i riksdagens kammare ska fördelas efter partitillhörighet. Motionären anför att dagens ordning, med placering efter i första hand valkretsarnas indelning, i andra hand antalet tjänsteår i riksdagen och i tredje hand ledamotens ålder, är föråldrad och motverkar en livlig och aktiv debatt. I många parlament med placering efter partitillhörighet, exempelvis i de anglosaxiska länderna, är debatterna enligt motionären livliga och engagerande. Även Björn Söder och Erik Almqvist (båda SD) efterlyser i motion 2012/13:K209 att ledamöterna ska placeras i kammaren utifrån partitillhörighet. Motionärerna anför att en placering av ledamöterna efter partitillhörighet bl.a. skulle underlätta kommunikationen inom partigruppen och voteringsproceduren.

Votering på distans

En modernisering av riksdagens voteringsförfarande föreslås av Anders Andersson (KD) i motion 2011/12:K286 och motion 2012/13:K219 och av Hans Wallmark (M) i motion 2011/12:K378. Enligt motionärerna bör det undersökas om omröstningarna kan genomföras helt elektroniskt via nätet. Ett sådant system innebär att en ledamot kan delta i voteringarna oavsett var hon eller han befinner sig. Huvudregeln bör dock enligt motionärerna alltså vara att ledamöterna ska närvara i kammaren i samband med voteringar men med motiverade undantag bör enskilda ledamöter kunna votera på distans.

Kvittningssystemet

I motion 2011/12:K219 yrkar Thoralf Alfsson och Jonas Åkerlund (båda SD) att alla partier ska ges tillträde till det s.k. kvittningssystemet i riksdagen. Motionärerna anför bl.a. att det kvittningssystem som praktiseras i riksdagen utesluter en del partier och riksdagsledamöter. Ledamöter som inte ingår i systemet kan tvingas att närvara i kammaren vid voteringar trots sjukdom. Enligt motionärerna är nuvarande kvittningssystem odemokratiskt, och det bör därför ändras så att alla partier och ledamöter ges tillträde till systemet. Om en sådan ändring inte kan göras anser motionärerna att kvittningssystemet omedelbart ska tas ur bruk.

Teckentolkning vid riksdagens frågestunder

Eva Flyborg (FP) yrkar i motion 2011/12:K217 att det införs teckentolkning vid riksdagens frågestunder. Detta skulle enligt motionären underlätta för de nästan två miljoner svenskar som har hörselnedsättning att vara aktiva samhällsmedborgare och ta sitt demokratiska ansvar.

Gällande ordning m.m.

Riksdagsledamöternas placering i kammaren

Av 2 kap. 3 § riksdagsordningen följer att det för varje ledamot ska finnas en särskild plats i plenisalen. Enligt tilläggsbestämmelse 2.3.1 i riksdagsordningen tar ledamöterna plats i plenisalen valkretsvis. Ordningen mellan valkretsarna ligger sedan gammalt fast i praxis: Stockholms kommun börjar, och sist kommer Norrbottens län. Avgörande för ordningen inom en valkrets är antalet förut bevistade riksmöten och, om detta är lika, levnadsåldern.

Votering på distans

Enligt 4 kap. 1 § regeringsformen hålls riksmöten i Stockholm om inte riksdagen eller talmannen bestämmer annat av hänsyn till riksdagens säkerhet och frihet.

När ett ärende ska avgöras i kammaren får varje riksdagsledamot och varje statsråd yttra sig i enlighet med de närmare bestämmelser som meddelas i riksdagsordningen (4 kap. 6 § regeringsformen). Enligt 5 kap. 4 § riksdagsordningen får ett ärende i vilket överläggning äger rum inte tas upp till avgörande förrän kammaren på talmannens förslag har funnit att överläggningen är avslutad. Ett utskottsbetänkande får tas upp till avgörande endast vid ett sammanträde som i kallelsen till kammarens sammanträde och på föredragningslistan till kammarsammanträde angetts som ett arbetsplenum. Utgångspunkten är att ett ärende avgörs med acklamation. Omröstning sker endast om någon ledamot begär det eller när omröstning är obligatorisk.

Kvittningssystemet

En riksdagsledamot kan enligt 1 kap. 6 § riksdagsordningen efter prövning få ledigt från sitt uppdrag. Prövningen görs av talmannen eller riksdagen, beroende på ledighetens längd. Om ledigheten varar minst en månad, ska ledamotens uppdrag under tiden utövas av en ersättare. Ledighet som är längre än en månad har beviljats för exempelvis tjänst som statssekreterare, vård av barn och för internationella uppdrag (bet. 2006/07:KU4 s. 29).

I praktiken har emellertid ett kvittningsförfarande utvecklats i kammaren som ger utrymme för viss frånvaro från riksdagsarbetet utan att ledighet formellt beviljats av talmannen. Kvittningsförfarandet syftar till att undvika att den balans mellan partiblocken som följer av valresultatet rubbas vid voteringar till följd av ledamöters frånvaro. Kvittning innebär att en ledamot som inte kan närvara i kammaren avräknas (kvittas) mot en ledamot av ett motstående parti som också kommer att vara frånvarande eller avstå från att rösta.³ Kvittningen sköts av kvittningsmän från respektive partier.

Teckentolkning vid riksdagens frågestunder

Teckentolkning i SVT:s sändningar från kammardebatter har förekommit, med tolkningen i en infälld ruta i ena hörnet. Icke-teckenspråkiga tv-tittare framförde dock klagomål eftersom den infällda rutan upplevdes som störande.

Pågående utredning

Som redovisats i tidigare avsnitt beslutade riksdagsstyrelsen under hösten 2012 att sammankalla en parlamentariskt sammansatt kommitté under ledning av talmannen för att göra en samlad översyn av riksdagsordningen. Av direktiven framgår att det i uppdraget bl.a. ingår att se över nuvarande ordning för riksdagsärendenas avgöranden och att överväga om det är möjligt och lämpligt att förenkla beslutsförfarandet i kammaren. I uppdraget ingår vidare att överväga om reglerna om ledighet från uppdraget som riks-

³ Holmberg m.fl., Grundlagarna, 2012, s. 805.

dagsledamot och ersättare bör ändras så att ersättare kan träda in i fler fall. Förutom de frågor som särskilt nämns i direktiven är kommittén oförhindrad att aktualisera och överväga även andra frågeställningar som regleras i riksdagsordningen. I uppdraget ingår dock inte att lägga fram förslag som kräver ändringar i regeringsformen. Kommittén ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2013.

Tidigare behandling

Riksdagsledamöternas placering i kammaren

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen behandlat motioner om ledamöternas placering i kammaren. Våren 2009 konstaterade utskottet att det som regel råder fri sittning under kammarsammanträden och att det bara är under voteringar som ledamöterna måste sitta på sina respektive platser (bet. 2008/09:KU15 s. 9). Det står därmed ledamöterna fritt att under debatter och frågestunder gruppera sig exempelvis partivis. Med hänvisning till att det enligt utskottets kännedom inte fanns någon stark opinion bland ledamöterna att frångå den nuvarande ordningen var utskottet inte berett att ställa sig bakom motionens förslag om placering efter partitillhörighet. Under riksmötet 2010/11 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande (bet. 2010/11:KU19 s. 16).

Votering på distans

Våren 2006 behandlade utskottet en motion om försök med e-votering via riksdagsledamöternas hemutrustning (bet. 2005/06:KU21 s. 68 f.). Ledamöterna skulle enligt motionen kunna rösta oavsett var i landet de befann sig och kvittningssystemet skulle i stort sett bli obehövligt. Utskottet anförde att det med hänsyn bl.a. till legitimitetsaspekten inte var berett att ställa sig bakom en så långtgående ordning och avstyrkte motionen.

Votering på distans behandlades även av utskottet våren 2009. Utskottet anförde då att det kan diskuteras om en ordning som innebär att ledamöter, som befinner sig på andra platser i eller utanför Sverige vid voterings-tillfället kopplar upp sig via internet för att avge sin röst är fullt ut förenlig med bestämmelsen i regeringsformen om att riksmöten hålls i Stockholm. Enligt utskottet kunde vidare diskuteras det lämpliga i att ledamöter utan fysisk närvaro under vare sig debatt eller votering deltar i beslut om t.ex. lagar och budget. Utskottet noterade vidare att numera är var fjärde vecka under riksdagsåret som regel plenifri och att voteringarna som regel äger rum en eller högst två gånger i veckan på i förväg fastställd tid. Utskottet anförde vidare att ledamöternas deltagande i riksdagens arbete är av central betydelse och utgör en väsentlig del av uppdraget. Mot denna bakgrund avstyrkte utskottet en motion om möjlighet till votering på distans.

Våren 2010 behandlade utskottet i ett betänkande några motionsyrkanden i förenklad ordning (bet. 2009/10:KU11 s. 17 f.). Det gällde bl.a. motioner om votering på distans. Enligt utskottet hade inga nya omständigheter tillkommit som föranledde utskottet att omvärdera tidigare ställningstaganden och utskottet avstyrkte därför motionerna.

Kvittningssystemet

Frågor om riksdagsledamöters ledighet har tidigare varit föremål för utskottets behandling. Utskottet var i betänkande 2006/07:KU4 (s. 31) inte berett att förorda vidgade möjligheter till längre ledigheter. Våren 2011 vidhöll utskottet tidigare ställningstagande (bet. 2010/11:KU19 s. 12).

Teckentolkning vid riksdagens frågestunder

Även frågan om teckentolkning vid frågestunder har tidigare varit föremål för utskottets behandling. Utskottet förutsatte då att Riksdagsförvaltningen följer den tekniska utvecklingen och avstyrkte motionerna (bet. 2005/06:KU21 s. 71, bet. 2006/07:KU4 s. 9, bet. 2008/09:KU15 s. 43, bet. 2009/10:KU11 s. 18 och bet. 2010/11:KU19 s. 16).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis hänvisa till sina tidigare ställningstaganden rörande riksdagsledamöternas placering i kammaren, votering på distans, ledamöternas ledighet och teckentolkning vid riksdagens frågestunder. I detta sammanhang noterar utskottet också den pågående utredningen, vars resultat inte bör föregripas. När det gäller kvittningsförfarandet i kammaren konstaterar utskottet att detta bygger på en överenskommelse mellan partierna, och förfarandet är således inte särskilt reglerat. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12:K217, 2011/12:K219, 2011/12:K241, 2011/12:K286, 2011/12:K378, 2012/13:K209 och 2012/13:K219.

Riksmötets öppnande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om riksmötets öppnande med hänvisning till tidigare ställningstaganden.

Motionen

I motion 2012/13:K333 föreslår Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att återinföra de högtidliga formerna för riksdagens öppnande som gällde fram till 1974. Enligt motionärerna skulle ett öppnande i Rikssalen i Stockholms slott på ett positivt sätt stärka folkets bild av kungahuset och riksdagen.

Gällande ordning

Enligt 1 kap. 4 § första stycket riksdagsordningen öppnas ett riksmöte vid ett särskilt sammanträde med kammaren senast på riksmötets tredje dag. Statschefen förklarar därvid på talmannens begäran riksmötet öppnat. Av paragrafens tredje stycke framgår att talmannen fastställer efter samråd med vice talmännen ordningen för nämnda sammanträde.

Tidigare behandling

Konstitutionsutskottet har tidigare behandlat och avslagit motioner om att återgå till den gamla ordningen med riksmötets öppnande förlagt till Rikssalen i Kungliga slottet (t.ex. bet. KU 1982/83:14 s. 4 och bet. 1992/93:KU9 s. 3 f.). Utskottet har uttalat att riksdagens öppnande bör äga rum i riksdagens plenisal och att det enligt gällande ordning är talmannen som efter samråd med de vice talmännen fastställer ordningen vid öppnings-sammanträdet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sina tidigare ställningstaganden och avstyrker motion 2012/13:K333.

Riksdagshörna i Luleå

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om riksdagshörna i Luleå med hänvisning till tidigare ställningstaganden.

Motionen

Fredrik Lundh Sammeli (S) begär i motion 2012/13:K232 att det inrättas en riksdagshörna i Luleå. Motionären anför bl.a. att riksdagens arbete är en viktig del i demokratin och att det är angeläget att detta arbete görs mer tillgängligt för dem som bor i norra delen av Sverige. Enligt motionären har internet gjort riksdagens arbete mer tillgängligt för gemene man men det är ofta i möten med politiker som intresset för politik grundas. Under föregående mandatperiod infördes möjligheten för skolklasser att söka resebidrag för besök i riksdagen, men enligt motionären behövs fler insatser för att flytta riksdagens arbete närmare folket. I dag finns riksdagshörnor runt om i landet. Genom dessa kan medborgarna komma lite närmare riksdagen och det viktiga demokratiska arbetet som sker där. Det är enligt motionären dags för nordligaste Sverige att komma närmare riksdagen genom en ny regional riksdagshörna i Luleå.

Bakgrund

På stadsbiblioteken i Göteborg, Malmö, Sundsvall och Umeå finns riksdagshörnor. I riksdagshörnorna kan allmänheten träffa lokala riksdagsledamöter och samtala, diskutera och ställa frågor kring det politiska arbetet. Det är också möjligt att använda datorer för att söka information via riksdagens webbplats och att titta på debatterna i kammaren eller öppna utskottsutfrågningar via webb-tv. Dessutom finns tillgång till tryckt informations- och undervisningsmaterial från riksdagen. Tanken med riksdagshörnorna är att stärka demokratin, att ge riksdagspolitiker en lokal bas för möten med allmänheten, att öka förståelsen för de politiska processerna och att föra riksdagsarbetet närmare medborgarna (bet. 2006/07:KU4 s. 40).

Enligt Riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2010 (redog. 2010/11:RS2 s. 30) fungerade verksamheten vid riksdagshörnorna bra under året. Träffar med enskilda ledamöter, temakvällar med representanter för alla riksdagspartier och valdebatter präglade verksamheten. Av årsredovisningen framgår att det totala antalet ledamotsträffar ökade under 2010 jämfört med 2008 och 2009. Av årsredovisningen framgår att detta berodde på att intresset var extra stort från ledamöterna att träffa väljare inför valet 2010. Efter valet har ett fåtal ledamotsträffar ägt rum, vilket även var fallet efter valet 2006. I årsredovisningen framhålls att många politiker är nya och har fullt upp med att sätta sig in i riksdagsarbetet. I Riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2011 och 2012 (redog. 2011/12:RS2 och redog. 2012/13:RS2) finns ingen specifik redogörelse för riksdagshörnorna.

Riksdagsförvaltningen utvärderade under 2011 och 2012 riksdagshörnorna. Bland annat genomfördes en enkätundersökning bland ledamöterna i de valkretsar som har riksdagshörnor. Hälften av ledamöterna besvarade enkäten. Av svaren framgick bl.a. att ca 60 procent av ledamöterna inte upplevde att riksdagshörnorna underlättade kontakten med väljarna och att endast ledamöterna från Göteborg ansåg att målen med riksdagshörnorna nåtts. Det framkom vidare vid utvärderingen att verksamheten vid riksdagshörnorna skilde sig åt. I Göteborg anordnades t.ex. debatter med ledamöter från alla partier medan Sundsvall i stort höll fast vid grundkonceptet att en ledamot åt gången träffade allmänheten.

Resultatet av utvärderingen presenterades i ledamotsrådet, och utifrån de synpunkter som framkom beslutades 2012 att verksamheten i riksdagshörnorna fr.o.m. den 1 januari 2013 ska ändras på så sätt att temadebatter ska genomföras två gånger per termin och riksdagshörna. Om inga debatter genomförs i en riksdagshörna under ett kalenderår på grund av lågt intresse från allmänheten eller problem att hitta lämplig tidpunkt eller ämne ska verksamheten avvecklas i den aktuella riksdagshörnan. På så sätt kan verksamheten fortgå på de orter där intresse finns. Verksamheten vid riksdagshörnorna ska utvärderas 2014/2015.

Tidigare behandling

Våren 2006 avstyrkte konstitutionsutskottet en motion om utveckling av riksdagshörnorna med hänvisning till att det är en fråga för Riksdagsförvaltningen. Något tillkännagivande till riksdagsstyrelsen var enligt utskottets mening inte behövligt (bet. 2005/06:KU21 s. 80).

Hösten 2006 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande att utvecklingen av riksdagshörnorna är en fråga för Riksdagsförvaltningen och avstyrkte en motion om en riksdagshörna i Luleå (bet. 2006/07:KU4 s. 41).

Frågan om att inrätta en riksdagshörna i Luleå behandlades av utskottet i förenklad ordning våren 2009 (bet. 2008/09:KU15 s. 43). Enligt utskottet hade inga nya omständigheter tillkommit som föranledde utskottet att omvärdera tidigare ställningstaganden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sina tidigare ställningstaganden och avstyrker motion 2012/13:K232.

Barnkonsekvensanalys av riksdagens beslut

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om barnkonsekvensanalys av riksdagens beslut med hänvisning till bl.a. tidigare ställningstaganden och pågående utredningsarbete.

Jämför reservation 3 (V).

Motionerna

Eva Olofsson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2011/12:So494 (yrkande 2) och kommittémotion 2012/13:So201 (yrkande 3) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att det ska införas en ordning som innebär att alla beslut i riksdagen ska föregås av en barnkonsekvensanalys. Enligt motionärerna måste ett barnperspektiv alltid finnas med när lagar stiftas och samhällets resurser fördelas. De anför vidare att i Sveriges riksdag stiftas lagar som påverkar barns livssituation på olika sätt. Det kan handla om lagar som ska skydda barn mot övergrepp eller stärka barns rättigheter. Barn påverkas enligt motionärerna även av politiska beslut som inte direkt handlar om dem. Motionärerna uppger vidare att det är viktigt att det finns ett barn- och ungdomsperspektiv i riksdagens beslutsfattande. För att stärka barnens ställning när det kommer till politiska beslut i riksdagen bör därför alla beslut i riksdagen föregås av en barnkonsekvensanalys.

Gällande ordning

Konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen) antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Sverige ratificerade barnkonventionen efter ett beslut i riksdagen den 21 juni 1990 utan att reservera sig på någon punkt (SÖ 1990:20, prop. 1989/90:107, bet. 1989/90:SoU28 och rskr. 1989/90:350). I artikel 3.1 i barnkonventionen anges att vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska barnets bästa komma i främsta rummet.

Enligt 1 kap. 2 § femte stycket regeringsformen ska det allmänna verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara.

Rapport om barnkonventionens genomförande

I september 2012 lämnade regeringen Sveriges femte periodiska rapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter om barnkonventionens genomförande under 2007–2012.

I rapporten anges bl.a. att regeringens arbete med att genomföra barnkonventionen de senaste femton åren har varit både strategiskt och systematiskt. Svensk lagstiftnings överensstämmelse med konventionen har gått igenom vid flera tillfällen, senast 2011. Bedömningen i rapporten är att svensk lagstiftning oftast står i god överensstämmelse med barnkonventionen, men att tillämpningen måste säkerställas ytterligare. Arbetet med barnets rättigheter är en ständigt pågående process för att förbättra både lagstiftning och tillämpning. Regeringen bedömde att även om det finns en medvetenhet om barnkonventionen genom de insatser som gjorts av Barnombudsmannen, myndigheter, kommuner, landsting och inte minst genom organisationer från det civila samhället finns det behov av en ny strategi för att stärka barnets rättigheter och stärka insatser för att öka kunskapen om hur barnets rättigheter kan omsättas i praktiken inom olika verksamheter, inte minst möjligheten för barn att uttrycka sina åsikter. En ny strategi godkändes av riksdagen i december 2010 (bet. 2010/11:SoU3) och ersatte den tidigare strategin från 1999.

Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige

I proposition 2009/10:232 Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige föreslog regeringen en strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige. Strategin består av följande principer:

- All lagstiftning som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen.
- Barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang.
- Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.

- Barn ska få kunskap om sina rättigheter och vad de innebär i praktiken.
- Föräldrar ska få kunskap om barnets rättigheter och erbjudas stöd i sitt föräldraskap.
- Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter.
- Aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan.
- Aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn.
- Beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

Riksdagen godkände strategin (bet. 2010/11:SoU3, rskr. 2010/11:35).

Kartläggning och utredning om barnkonventionen

I departementspromemorian Hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med rättigheterna i barnkonventionen – en kartläggning (Ds 2011:37) redovisas bl.a. tillämpningen av barnkonventionen i Sverige.

Den 27 mars 2013 beslutade regeringen att en särskild utredare ska göra en kartläggning inom särskilt angelägna områden av hur tillämpningen av lagar och andra föreskrifter överensstämmer med barnets rättigheter enligt barnkonventionen och de tilläggsprotokoll som Sverige har tillträtt (dir 2013:35). Utredaren ska också analysera för- och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen i svensk rätt. Uppdraget ska redovisas senast den 4 mars 2015.

Tidigare behandling

Våren 2002 behandlade konstitutionsutskottet frågan om ett barn- och ungdomsperspektiv och barnkonsekvensanalyser i beslutsfattande (bet. 2001/02:KU14 s. 92 f.). Utskottet erinrade i betänkandet om att regeringen framhållit att det är angeläget att det i den kommunala verksamheten finns ett barn- och ungdomsperspektiv. Utskottet ansåg inte att något tillkännagivande till regeringen om behovet av ett sådant perspektiv och om barnkonsekvensanalyser behövdes och avstyrkte motionsyrkanden i denna del.

Senare samma vår behandlade utskottet på nytt frågan om barnkonsekvensanalyser i beslutsfattande (bet. 2001/02:KU15 s. 44 f.) och avstyrkte ett motionsyrkande om detta. Utskottet anförde att det av den nationella handlingsplanen för mänskliga fri- och rättigheter framgick att barnkonventionen ska vara ett aktivt instrument och genomsyra allt beslutsfattande i Regeringskansliet som rör barn, att barnkonsekvensanalyser ska göras vid statliga beslut som rör barn, och att kommuner och landsting bör inrätta system för att kunna följa hur barnets bästa förverkligas i det kommunala arbetet. Enligt utskottets mening saknades mot denna bakgrund anledning

att göra ett tillkännagivande till regeringen om att barnkonsekvensanalyser ska ingå som en naturlig del av beslutsunderlag och att barnbilagor ska ingå i kommunala budgetar.

I ett betänkande våren 2003 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande och avstyrkte således två motionsyrkanden (bet. 2002/03:KU24 s. 12 f.).

Justitieutskottet har flera gånger uttalat sig om motionsyrkanden om kompetens och bemötande inom rättsväsendets myndigheter, senast i årets budgetbetänkande (bet. 2012/13:JuU1 s. 84). Justitieutskottet behandlade i betänkandet olika motioner om kompetens och bemötande inom rättsväsendet, bl.a. en motion i vilken det efterfrågades en handlingsplan för att höja statusen för poliser och domare som arbetar med brott som berör barn. Justitieutskottet avstyrkte motionerna och anförde bl.a. att i många av motionerna om kompetens och bemötande framhålls vikten av att de anställda inom rättsväsendets olika myndigheter har hög kompetens inom olika områden. Utskottet instämde i detta. Vidare såg utskottet det som självklart att de människor som kommer i kontakt med myndigheterna, t.ex. brottsoffer och vittnen, får ett professionellt bemötande från myndighetsföreträdare. Frågorna om kompetens och bemötande är enligt justitieutskottet av central betydelse för att rättsväsendets myndigheter ska kunna fullgöra den viktiga uppgiften att värna den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Vidare anförde utskottet att ett omfattande arbete pågår för att öka kompetensen inom rättsväsendets myndigheter och för att se till att de som kommer i kontakt med myndigheterna bemöts professionellt och kan känna sig trygga och säkra.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis hänvisa till sina tidigare ställningstaganden rörande barnkonsekvensanalyser i beslutsfattande. Därtill kommer att det av strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige bl.a. framgår att all lagstiftning som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen, att beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter och att beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv. I detta sammanhang noterar utskottet också den pågående utredningen om att se över barnets rättigheter i svensk rätt. Enligt utskottet finns det mot bakgrund av det anförda inte anledning att göra ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att det ska införas en ordning som innebär att alla beslut i riksdagen ska föregås av en barnkonsekvensanalys. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2011/12:So494 yrkande 2 och 2012/13:So201 yrkande 3.

Förslagsbox för allmänheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om en förslagsbox för allmänheten med hänvisning till tidigare uttalande.

Motionen

I motion 2012/13:K226 efterlyser Esabelle Dingizian m.fl. (MP) en förslagsbox för allmänheten. Motionärerna framhåller vikten av att en medborgare kan framföra sin uppfattning offentligt. De anför bl.a. att många kommuner har öppnat upp för medborgarförslag som hanteras av kommunfullmäktige och att webbaserad synpunktshantering, dialogforum av olika slag och lokala folkomröstningar genomförs i allt större omfattning. Svenska folket har dock ingen möjlighet att få medborgarförslag prövade på riksnivå. Det som erbjuds den enskilde medborgaren för att kunna påverka på nationell nivå är att på egen hand skapa relationer till riksdagsledamöter och partier. Detta kan enligt motionärerna utgöra ett hinder för många medborgare. Denna problematik kan mötas med införandet av en förslagsbox för allmänheten. Förslag ska kunna skickas postledes och som e-post. Boxen ska också kunna nås via webben. Förslagen ska göras tillgängliga för riksdagsledamöterna och dessa kan sedan avgöra om de vill driva en fråga vidare inom ramen för riksdagens system.

Gällande ordning m.m.

Av 1 kap. 1 § andra stycket regeringsformen följer att den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse. I 1 kap. 4 § regeringsformen anges bl.a. att riksdagen är folkets främsta företrädare och att riksdagen stiftar lag.

Inför beslutet om en ny regeringsform behandlades fundamentala frågor om svenskt statsskick. Grundlagberedningen konstaterade bl.a. att en medverkan i besluten från alla medborgares sida inte är möjlig i alla de frågor där beslut ska fattas (SOU 1972:15 s. 76). Konstitutionsutskottet erinrade i sitt förslag till riksdagsbeslut om vissa grundläggande värderingar utifrån vilka grundlagberedningen bedrev sitt arbete och om vilka enighet rådde inom beredningen (bet. KU 1973:26 s. 16 f.). Dessa värderingar avsåg bl.a. det representativa systemet och de politiska partierna. Vad gäller det representativa systemet framhölls att detta är nödvändigt för handläggningen av rikets gemensamma angelägenheter och att de valda representanterna svarar politiskt för följderna av de beslut de fattar. Vad gäller partierna var den givna förutsättningen för arbetet att den politiska verksamheten i Sverige även i framtiden skulle försiggå främst genom partier. Utskottet delade dessa värderingar.

Enligt artikel 11.4 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) får ett antal unionsmedborgare, som uppgår till minst en miljon personer och som kommer från ett betydande antal medlemsstater, ta initiativ till att uppmana Europeiska kommissionen att, inom ramen för sina befogenheter, lägga fram ett lämpligt förslag i frågor där dessa medborgare anser att det krävs en unionsrättsakt för att tillämpa fördraget. Vilka regler och förfaranden som gäller framgår av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 211/2011 av den 16 februari 2011 om medborgarinitiativ.

I Sverige saknas föreskrifter som tillåter medborgarinitiativ på nationell nivå. Däremot kan kommuner och landsting med stöd av 5 kap. 23 § kommunallagen (1991:900) besluta att medborgarna får väcka förslag i fullmäktige, s.k. medborgarförslag. Enligt paragrafens andra stycke får ett ärende om att hålla folkomröstning i en viss fråga i fullmäktige väckas av minst 10 procent av de röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmarna enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar (folkinitiativ). Initiativet ska vara skriftligt, ange den aktuella frågan samt innehålla initiativtagarnas egenhändiga namnteckningar, uppgifter om när namnteckningarna gjorts, namnförtydliganden, personnummer och adressuppgifter.

Av 5 kap. 34 a § kommunallagen följer att om ett folkinitiativ har väckts enligt 23 § andra stycket ska fullmäktige besluta att folkomröstning ska hållas, om den fråga som initiativet avser är sådan att fullmäktige kan besluta om den, och inte minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna röstar mot förslaget. Av förarbetena framgår att bestämmelsen innebär att det finns en presumtion för att ett folkinitiativ ska leda till att en folkomröstning hålls om den fråga som initiativet avser är sådan att fullmäktige kan besluta om den (prop. 2009/10:80 s. 321).

I den proposition som bl.a. innehöll förslaget att införa möjligheten till medborgarförslag anförde regeringen att olika vägar behöver stå öppna för medborgarna att påverka politiken och att medborgarna genom rätten att väcka förslag i fullmäktige ges möjlighet att påverka den lokala politiken direkt (prop. 2001/02:80 s. 53). Regeringen framhöll att rätten att initiera ärenden i fullmäktige har ett stort symboliskt värde och att den medborgerliga förslagsrätten kan leda till ett ökat engagemang i kommunal- och landstingspolitiska frågor, till fler diskussioner mellan valen bland medborgarna och till ett minskat avstånd mellan väljare och valda. Därmed kunde förslagsrätten också komma att stärka den representativa demokratin funktionssätt och vitalisera fullmäktige.

Fullmäktige har vidare möjlighet att överlåta till styrelsen eller en annan nämnd att besluta i ärenden som har väckts genom medborgarförslag, om ärendet inte är av principiell beskaffenhet eller av större vikt för kommunen eller landstinget (5 kap. 25 § kommunallagen).

Bakgrunden till bestämmelsen var främst att fullmäktige tvingades avgöra frågor som var av vardagsnära och konkret natur och som normalt avgjordes i nämnderna eller av tjänstemän i förvaltningen. Regeringen framhöll vikten av att medborgarförslag även i fortsättningen blir föremål för

ett politiskt avgörande (prop. 2006/07:24 s. 12). Enligt 6 kap. 34 § kommunallagen råder delegeringsförbud för styrelse och andra nämnder i medborgarförslagsärenden. Medborgarförslag kommer således alltid att avgöras av någon del av den kommunala förtroendemannaorganisationen. Det finns inte några lagbestämmelser som begränsar vilka frågor ett medborgarförslag får röra.

Slutligen kan nämnas att det i Finland sedan 2012 finns en lag om medborgarinitiativ. Enligt lagen har minst 50 000 röstberättigade finska medborgare rätt att lägga fram initiativ för riksdagen om att en lag ska stiftas. Ett medborgarinitiativ kan väckas av en eller flera röstberättigade finska medborgare, och ett initiativ kan innehålla antingen ett lagförslag eller ett förslag om att lagberedning ska inledas. Ett initiativ kan också gälla ändring eller upphävande av en gällande lag. Stödförklaringar för ett medborgarinitiativ ska samlas in på papper eller på elektronisk väg i ett datanät. Stödförklaringarna ska samlas in inom sex månader.

Tidigare behandling

Våren 2012 behandlade konstitutionsutskottet en motion om införande av ett webbaserat verktyg för lagstiftningsprocessen i riksdagen (bet. 2011/12: KU19 s. 10 f.). Motionären efterlyste ett verktyg för samhällets virtuella deltagande med syfte att främja debatt och tillgänglighet till kunskap om utvecklingsprocessen om lagförslag. Enligt motionären skulle användaren via webben kunna lägga in förslag eller ändringar i texten till nya lagförslag, men användare av verktyget skulle även kunna skapa helt nya lagförslag. Utskottet noterade i sitt ställningstagande att utvecklingen av e-förvaltning och e-demokrati ger större möjligheter för medborgare att på ett enklare och effektivare sätt ta del av offentlig information och att delta i den demokratiska dialogen. I sammanhanget konstaterade utskottet att såväl riksdagen som regeringen tillhandahåller egna webbplatser genom vilka nästan all dokumentation rörande den svenska lagstiftningsprocessen görs tillgänglig. Utskottet bedömde således att tillgängligheten till kunskap om utvecklingsprocessen om lagförslag är god. Utskottet ansåg vidare att medborgarnas deltagande i handläggningen av rikets gemensamma angelägenheter, t.ex. i frågor om lagstiftning, säkerställs främst genom folkvalda representanter för politiska partier. Mot den bakgrunden saknades enligt utskottet anledning att föreslå en översyn av möjligheten att införa ett sådant webbaserat verktyg för lagstiftningsprocessen som motionären begär.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare uttalat att medborgarnas deltagande i handläggningen av rikets gemensamma angelägenheter, t.ex. i frågor om lagstiftning, säkerställs främst genom folkvalda representanter för politiska partier. Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker motion 2012/13:K226.

Lobbying

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om lobbying med hänvisning till tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 4 (MP, V).

Motionen

I kommittémotion 2011/12:K293 av Peter Eriksson m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om register över lobbyister vid Sveriges riksdag (yrkande 3) och ett tillkännagivande till regeringen om en utredning av lobbyismen och dess effekter för demokratin i Sverige (yrkande 4). Motionärerna efterlyser ett register i riksdagen över lobbyister som agerar för olika intressen gentemot riksdagsledamöter och anställda vid partikanslierna. Sådana register finns i andra länder, och ett register i riksdagen över lobbyister skulle enligt motionärerna öka möjligheten till kontroll av hur partipolitiken påverkas och öka allmänhetens förtroende för systemet. Motionärerna anför vidare att det saknas närmare uppgifter om hur omfattande lobbyismen är på olika politiska nivåer i Sverige och vilka effekter lobbyismen har. Dessa frågor behöver enligt motionärerna utredas närmare.

Tidigare behandling m.m.

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motioner om lobbying. Våren 1998 gjorde utskottet med anledning av en motion en allmän genomgång av frågan om lobbying, både i Sverige och i andra länder där olika typer av registreringsförfaranden tillämpas samt i Europaparlamentet (bet. 1997/98:KU27 s. 53 f.). Utskottet anförde bl.a. att frågan om lobbying som riktar sig mot regeringen och riksdagen verkade ha utvecklats i olika avseenden under senare år. Samtidigt konstaterade utskottet att det saknades en systematisk genomgång av lobbyismens former, omfattning och effekter på det demokratiska systemet i Sverige. Mot denna bakgrund föreföll det lämpligt att avvakta resultatet av det utredningsarbete som pågick i Demokratiutredningen (se även bet. 1998/99:KU20 s. 13, bet. 2000/01:KU4 s. 34 och bet. 2001/02:KU12 s. 27).

Demokratiutredningen fann i sitt betänkande En uthållig demokrati (SOU 2000:1 s. 95 f.) att en registrering av lobbyister skulle öka den politiska ojämlikheten och därför inte borde införas. Att registrera lobbyisterna skulle konservera en maktfördelning och göra det svårare för nya medborgargrupper att ta sig in. Det gäller framför allt resurssvaga grupper, t.ex. nyare sociala rörelser, som till skillnad från bl.a. näringslivet och fackförningarna sällan har egna lobbyister. Dessutom visade det amerikanska exemplet enligt Demokratiutredningen på praktiska problem med att åstadkomma en användbar lagstiftning.

Våren 2005 behandlade utskottet åter en motion om ökad öppenhet vid lobbying (bet. 2004/05:KU29 s. 29 f.). Utskottet anförde att frågan om en reglering kring lobbyister hade övervägts av Demokratiutredningen, som funnit att starka skäl talade mot en reglering. Utskottet var då inte berett att förorda en ny utredning i syfte att föreslå en lagstiftning på området och avstyrkte motionen. En motion med samma innebörd avstyrktes under det följande riksmötet av utskottet i förenklad ordning (bet. 2005/06:KU21 s. 86 f.).

Våren 2009 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande och avstyrkte motioner om en ökad öppenhet vid lobbying (bet. 2008/09:KU15 s. 33).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sina tidigare ställningstaganden och avstyrker motion 2011/12:K293 yrkandena 3 och 4.

Riksdagsförvaltningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som avser Riksdagsförvaltningens verksamhet med hänvisning till gällande beslutsordning.

Motionerna

Eliza Roszkowska Öberg m.fl. (M) efterlyser i motion 2011/12:K232 en effektivisering av miljöarbetet i riksdagen. I motionen anføres att det trots att mycket i samhället digitaliserats går åt en ansenlig mängd papper i riksdagen. Det bör därför enligt motionärerna göras en översyn av möjligheterna att effektivisera rutinerna i riksdagen när det gäller pappersförbrukningen. I motion 2012/13:K264 föreslår Roger Tiefensee och Anders Åkesson (båda C) att riksdagsstyrelsen bör sätta ett ambitiöst mål för att minska pappersförbrukningen och att detta arbete bör kopplas till att riksdagsledamöter utrustas med pekplattor. I motionen framhålls att Riksdagsförvaltningen efter en intern utredning nu står i begrepp att utrusta riksdagsledamöterna med pekplattor. Denna användning av pekplattor bör dock enligt motionärerna kopplas till målet att minska pappersanvändningen i riksdagen.

Maria Lundqvist-Brömster (FP) föreslår i motion 2011/12:K238 att det ska inrättas ett rösträttskvinnornas torg i nära anslutning till riksdagen. Den 12 september 1921 valdes Kerstin Hesselgren in som den första kvinnan i Sveriges riksdag, och samma år fick kvinnor rösträtt till riksdagen. De kvinnor som under många år arbetade för kvinnors rösträtt fanns enligt motionären i olika politiska läger, och de bör hedras med en offentlig plats i huvudstaden. Motionären anför att ett rösträttskvinnornas torg även

kan tjäna som opinionsbildningsplats för framtida krav på kvinnors rättigheter. Målet bör enligt motionären vara att det senast till 100-årsjubileet ska finnas ett rösträttskvinnornas torg.

I motion 2012/13:K252 av Thomas Strand (S) begärs att de visitkort som används av riksdagens ledamöter, ministrar och tjänstemän i riksdagen och regeringen även ska vara skrivna med punktskrift. Även Per Lodenius (C) yrkar i motion 2012/13:K293 att visitkorten för riksdagens ledamöter ska kompletteras med punktskrift. Samhället skulle enligt motionärerna bli mer tillgängligt för synskadade om punktskrift används.

Johan Forssell (M) föreslår i motion 2012/13:K314 att en rulltrappefri dag ska införas i riksdagen. Införandet av en sådan dag kan enligt motionären leda till en diskussion om bristen på vardagsmotion i riksdagsarbetet och inspirera till goda vanor i samhället.

I motion 2011/12:K373 och motion 2012/13:K385 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) föreslås att konstnären Lars Vilks ska erbjudas att visa upp sin konst i riksdagens lokaler. Motionärerna anför att yttrandefriheten innefattar rätten att fritt uttrycka sig i form, rörelse och bild. I takt med att polariseringen i samhället ökat under de senaste decennierna har enligt motionärerna också hot mot konstnärer och försök att inskränka den konstnärliga friheten blivit vanligare. Motionärerna framhåller att som folkets och demokratins främsta företrädare har regering och riksdag ett särskilt ansvar för att motverka denna utveckling.

Peter Jeppsson och Suzanne Svensson (båda S) föreslår i motion 2012/13:K239 att minnet av Harry Nordlund bör uppmärksammas av riksdagen. I motionen framhålls bl.a. att Harry Nordlund är den ende svenske flygaren som dödats i luftstrid över svenskt territorium under andra världskriget och att det 2015 är 70 år sedan händelsen inträffade.

Mats Johansson (M) efterlyser i motion 2012/13:K245 en staty över Raoul Wallenberg i riksdagen. Motionären anför bl.a. att hundraårsminnet av Raoul Wallenberg numera är en nationell angelägenhet och att detta bör kompletteras med en minnesstaty i riksdagens lokaler.

I motion 2012/13:K343 föreslår Katarina Köhler och Karin Åström (båda S) att riksdagsstyrelsen ska utreda om även grupper som läser svenska för invandrare ska omfattas av regelverket om finansiellt stöd för riksdagsbesök. Enligt motionärerna är det viktigt att även denna grupp får besöka riksdagen.

Gällande ordning

Enligt 1 § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen är Riksdagsförvaltningens huvuduppgifter bl.a. att biträda vid behandlingen av riksdagens ärenden och tillhandahålla de resurser och den service m.m. som i övrigt behövs för kammarens, utskottens och de övriga riksdagsorganens verksamhet. Riksdagsförvaltningen leds av en styrelse som ansvarar för verksamheten (8 och 9 §§). Bestämmelser om val av ledamöter och om ordförande i riksdagsstyrelsen finns i riksdagsordningen. Det framgår

av 1 kap. 5 § tredje stycket riksdagsordningen att riksdagsstyrelsen består av talmannen som ordförande och tio andra ledamöter. Enligt 18 § lagen med instruktion för Riksdagsförvaltningen är riksdagsdirektören chef för Riksdagsförvaltningen, och hon eller han ansvarar för och leder den löpande verksamheten enligt styrelsens direktiv. Riksdagsstyrelsen utser inom sig ett råd (ledamotsrådet) som tillsammans med riksdagsdirektören ska bereda ledamotsnära frågor (14 § lagen med instruktion för Riksdagsförvaltningen). I ledamotsrådet ska det ingå en representant för varje partigrupp.

Resebidrag för studiebesök i riksdagen regleras närmare i Riksdagsförvaltningens föreskrift om resebidrag till studiebesök hos Sveriges riksdag för studerande på gymnasienivå, RFS 2008:1. Av föreskriften framgår bl.a. att skolor med studerande i klasser och kurser i samhällskunskap, som bedrivs vid gymnasieskolor, gymnasiesärskolor, gymnasial vuxenutbildning och gymnasial särvtux i Sverige, har rätt att ansöka om resebidrag till studiebesök hos Sveriges riksdag (1 §). Riksdagsförvaltningen beslutar om resebidrag inom ramen för fastställd internbudget (2 §).

Utredning

Riksdagsstyrelsen beslutade den 14 december 2011 att ge en särskild utredare i uppdrag att utvärdera riksdagens parlamentariska ledningsorganisation och riksdagens förvaltningsorganisation. Den 26 februari 2013 redovisade utredaren sitt arbete En utvärdering av riksdagens parlamentariska ledningsorganisation och riksdagens förvaltningsorganisation (2012/13:URF2).

Arbetet har i huvudsak inriktats på att utvärdera riksdagens parlamentariska ledningsorganisation, och utvärderingen grundas på omkring 30 intervjuer med förtroendevalda och med ledande tjänstemän i Riksdagsförvaltningen. Den övergripande slutsats som dras i utvärderingen är att Riksdagsförvaltningen är en väl fungerande myndighet och väl fyller syftet att se till att arbetet i riksdagen blir effektivt och bedrivs med hög kvalitet. Det konstateras samtidigt att det finns möjlighet att utveckla organisationen och arbetsformerna och att utvecklingspotentialen framför allt rör riksdagsstyrelsen och dess arbetsformer. I utvärderingen lanseras tre modeller som utgångspunkt för ett fortsatt arbete med utvecklingen av förvaltningens högsta organ.

Det första förslaget innebär att dagens styrelse byts ut till förmån för en styrelse bestående av externa ledamöter, tillsatta med hänsyn till sina sakkunskaper i frågor om myndighetsstyrning, ekonomi, juridik m.m. Som ett komplement till styrelsen föreslås att gruppledarnas ställning formaliseras och att dessa, efter samråd med talmannen, ges beslutanderätt i frågor om planeringen av kammarens arbete och andra liknande frågor med stark politisk anknytning.

Det andra förslaget hämtar inspiration från det danska Folketinget, som leds av ett talmanspresidium. För riksdagens del skulle detta utgöras av talmannen och de vice talmännen. I syfte att öka allmänhetens insyn, men framför allt för att ge råd och stöd till talmanspresidiet, föreslås att ett insynsråd inrättas, efter förebild från regeringens s.k. enrådighetsmyndigheter. Insynsrådet skulle bestå av personer med liknande bakgrund och kunskaper som den externa styrelsen. Talmanspresidiet skulle enligt förslaget besluta i samma frågor som den nuvarande styrelsen, och någon utökad beslutsrätt för gruppledarna är därför inte nödvändig.

Det tredje förslaget baseras på sammansättningen av den nuvarande styrelsen. Det föreslås dock att antalet ledamöter minskas och att systemet med ersättare avskaffas. Antalet ledamöter kan minskas på olika sätt. Bland annat diskuteras om styrelsens sammansättning måste spegla mandatfördelningen i riksdagen, och om detta i så fall kan uppnås på ett annat sätt än genom att de stora partierna företräds av flera ledamöter. Ett tänkbart alternativ vore viktade röster. Vidare föreslås att riksdagsdirektören blir ledamot i styrelsen efter förebild från regeringens myndigheter.

I utvärderingen konstateras vidare att ledamotsrådet fungerar väl och bör utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt. Det föreslås vidare att beredningen av styrelseärendena ges ökad uppmärksamhet, och i utvärderingen anges ett antal riktlinjer för hur beredningen kan gå till.

Den 20 mars 2013 beslutade riksdagsstyrelsen att överlämna merparten av utvärderingen om riksdagens parlamentariska ledningsorganisation och riksdagens förvaltningsorganisation för fortsatt beredning i gruppleddarkretsen på gruppleddarmöten (protokoll från riksdagsstyrelsens möte 2012/13:6).

Tidigare behandling

Konstitutionsutskottet har i tidigare betänkanden behandlat motionsyrkanden om bl.a. olika miljöförbättrande åtgärder, minnesmärken och andra symboler för att hedra minnet av någon betydelsefull person samt visitkort med punktskrift (t.ex. bet. 2008/09:KU15 s. 34 f. och bet. 2010/11:KU19 s. 22 f.). Utskottet har avstyrkt motionerna med hänvisning till att beslutanderätten i dessa frågor i första hand ligger hos Riksdagsförvaltningens ledning. Utskottet har i det sammanhanget påmint om de kanaler som finns för att framföra synpunkter till Riksdagsförvaltningens ledning, exempelvis ledamotsrådet.

Utskottets ställningstagande

Motionerna tar upp frågor som på olika sätt avser Riksdagsförvaltningens verksamhet. Beslutanderätten i dessa frågor ligger i första hand hos Riksdagsförvaltningens ledning. Utskottet vill, liksom vid tidigare behandling av liknande motionsyrkanden, erinra om de kanaler som finns för att framföra synpunkter till Riksdagsförvaltningens ledning, exempelvis ledamotsrå-

det. Motionerna 2011/12:K232, 2011/12:K238, 2011/12:K373, 2012/13:K239, 2012/13:K245, 2012/13:K252, 2012/13:K264, 2012/13:K293, 2012/13:K314, 2012/13:K343 och 2012/13:K385 avstyrks.

Arbetsvillkoren för riksdagsledamöterna

Arvode m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om riksdagsledamöternas arvode, ersättningssystemet för tekniskt stöd för riksdagsledamöterna och riksdagsledamöternas tjänsteresor med hänvisning till tidigare ställningstaganden och pågående utredningsarbete.

Jämför reservation 5 (V).

Motionerna

Lise Nordin m.fl. (MP) begär i motion 2011/12:K242 och motion 2012/13:K218 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att utreda hur riksdagsledamöternas arvode kan låsas till 100 procent av ett prisbasbelopp (yrkande 1) och avskaffande av extraarvoden till riksdagsledamöter för olika uppdrag i riksdagen (yrkande 3). Enligt motionärerna är arvodet till riksdagsledamöterna för högt. En sänkning av arvodet skulle minska klyftorna mellan de förtroendevalda och merparten av väljarna. Motionärerna föreslår att riksdagsledamöternas arvode ska knytas till prisbasbeloppet i socialförsäkringsbalken (2010:110). Prisbasbeloppet för 2013 är 44 500 kronor, och en anpassning till detta belopp skulle innebära en sänkning av riksdagsarvodet med 12 500 kronor per månad. En sådan sänkning av arvodet skulle förstärka statskassan med över 50 miljoner kronor årligen. Vidare anför motionärerna att det inte är lämpligt att vissa riksdagsuppdrag pekats ut som mer ansvarsfulla än andra genom att det utgår ett extraarvode för dessa. Samtliga extraarvoden för uppgifter inom riksdagsuppdraget bör därför enligt motionärerna avskaffas.

Även Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkar i kommittémotion 2011/12:K319 och kommittémotion 2012/13:K202 att frågan om att knyta nivån på riksdagsarvodet till prisbasbeloppet utreds (yrkande 1), liksom frågan om att avskaffa extraarvoden för uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet (yrkande 2).

I motion 2011/12:K381 efterlyser Anti Avsan (M) en översyn av riksdagsledamöternas arvode. Enligt motionären bör kompetens och erfarenhet få större genomslag vid bestämmande av riksdagsledamöternas arvoden och eventuella privatekonomiska incitament hos riksdagsledamöterna motverkas. Även Johnny Skalin (SD) begär i motion 2012/13:K337 att grundarvodet till riksdagsledamöterna och arvodessystemet för utskotten och EU-

nämnden ses över. Enligt motionären bör grundarvodet för riksdagsledamöterna sänkas och arvodet till ledamöterna i utskotten och EU-nämnden bestämmas utifrån ansvar och arbetsfördelning.

Eliza Roszkowska Öberg (M) yrkar i motion 2012/13:K291 att riksdagsstyrelsen ska se över ersättningsystemet för tekniskt stöd för riksdagsledamöterna. Enligt motionären bör det finnas ett system som gör det möjligt för den enskilde riksdagsledamoten att välja någon annan teknisk utrustning än den som erbjuds av riksdagen. I uppdraget till riksdagsstyrelsen bör också ingå att hitta en modell som gör att det ekonomiska utfallet blir detsamma för samtliga riksdagsledamöter.

I motion 2012/13:K292 begär Per Lodenius och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att resor till Åland som en riksdagsledamot gör i uppdraget som ledamot ska ges samma förutsättningar som resor inom Sverige. Motionärerna anför att Åland är ett självstyrt enspråkigt svenskt landskap i Finland och att kontakterna mellan Sverige och Åland är täta. Kontakterna på parlamentarisk nivå kompliceras dock av att en svensk riksdagsledamots resa till Åland räknas som utlandsresa.

Gällande ordning m.m.

Enligt 9 kap. 6 § riksdagsordningen ska en riksdagsledamot av statsmedel erhålla arvode för sitt uppdrag. Bestämmelser om detta och andra ekonomiska villkor med anledning av uppdraget finns i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (ersättningslagen). Enligt 3 kap. 1 § ersättningslagen betalas ledamotsarvode med ett belopp per månad som fastställs av Riksdagens arvodesnämnd, som är en myndighet under riksdagen. Arvodet uppgår för närvarande till 58 300 kronor per månad. Tilläggsarvode betalas enligt 3 kap. 2 § ersättningslagen för uppdrag som vice talman och ordförande eller vice ordförande i utskott. Enligt 1 § lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ (arvodeslagen) betalas vidare ett månadsarvode för ledamöter av bl.a. riksdagsstyrelsen och för styrelseuppdrag i andra riksdagsorgan.

Vad gäller bidrag till partierna och partigrupperna regleras detta i huvudsak i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier och lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Stödet till de politiska partierna utgörs av partistöd och kanslistöd. Stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete lämnas som basstöd, stöd till kostnader för politiska sekreterare åt riksdagens ledamöter samt stöd till kostnader för riksdagsledamöters utrikes resor.

Riksdagsförvaltningen har, med stöd av 1 kap. 5 § ersättningslagen, utfärdat tillämpningsföreskrift till ersättningslagen, RFS 2006:6. Föreskriften innehåller regler om stöd för bedömningar och praktisk handläggning.

Av 6 kap. 1 § ersättningslagen följer att riksdagen tillhandahåller ledamöter sådan teknisk utrustning som är av väsentlig betydelse för utförande av uppdraget som ledamot i riksdagen. Riksdagsförvaltningen får besluta om ersättning för de kostnader en ledamot har för att hon eller han använder privat teknisk utrustning i riksdagsuppdraget (6 kap. 3 § ersättningslagen). Närmare bestämmelser om den tekniska utrustningen finns bl.a. i tillämpningsföreskrift till ersättningslagen.

Regler om riksdagsledamöternas tjänsteresor finns i 4 kap. ersättningslagen och tillämpningsföreskrift till ersättningslagen. Med tjänsteresa avses en resa som en ledamot företar som ett led i utövandet av sitt uppdrag som riksdagsledamot. Förutom resor till och från riksdagen och resor till och från den egna valkretsen räknas som tjänsteresor bl.a. resor med anledning av sammanträden med riksdagsgruppen, partikonferenser och annat partiarrangemang, resor med anledning av konferenser och liknande arrangemang där ledamoten ska informera om riksdagsuppdraget liksom utskottsresor. Ledamoten beslutar själv vilka inrikes resor hon eller han behöver göra inom ramen för uppdraget (4 kap. 3 § ersättningslagen). Riksdagsstyrelsen eller den som riksdagsstyrelsen bestämmer fattar beslut om en riksdagsledamots utrikes tjänsteresa (4 kap. 3 a § ersättningslagen). Delar av de nuvarande reglerna om riksdagsledamöternas enskilda tjänsteresor är ett resultat av en översyn som genomförts på uppdrag av riksdagsstyrelsen (se framst. 2008/09:RS1 och bet. 2008/09:KU14). Översynen syftade till att skapa ett enhetligare regelverk för riksdagsledamöternas enskilda utlandsresor anpassat till det mer internationaliserade riksdagsarbetet. Riksdagsstyrelsen har vidare genomfört en översyn av vissa av de tillämpningsföreskrifter som gäller ledamöternas tjänsteresor.

Pågående utredning

Som redovisats i tidigare avsnitt beslutade riksdagsstyrelsen hösten 2012 om en översyn av riksdagsledamöternas ekonomiska villkor. Av direktiven framgår att en särskild utredare ska se över bestämmelser om ekonomiska villkor i bl.a. ersättningslagen jämte tillämpningsföreskrifter. Det följer vidare av direktiven att utredaren särskilt ska uppmärksamma möjligheter till ersättning för privata taxiresor i vissa fall och ersättning för kostnader för telefoni och datakommunikation. Det anges vidare att utredaren därutöver ska se över villkoren för ledamöternas övernattningsbostäder och vissa utrikes resor. Utredaren är dock enligt direktiven oförhindrad att överväga även andra frågeställningar som rör förmåner och villkor i ledamotsuppdraget. Huvuddelen av uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2013.

Tidigare behandling

Konstitutionsutskottet har tidigare vid ett flertal tillfällen behandlat motionsyrkanden om formerna för fastställande av riksdagsledamöternas arvoden, arvodenas storlek och avskaffande av extraarvoden för uppdrag inom riksdagen, s.k. uppdragsarvoden.

Med anledning av motioner om riksdagsledamöternas arvoden har utskottet bl.a. framhållit att frågan om arvodenas storlek och hur dessa ska bestämmas har varit föremål för ingående bedömningar och att olika system för bestämningen av arvodet har prövats. Enligt utskottets mening har ordningen med en fristående nämnd som fastställer arvodet, till skillnad från bl.a. en ordning där riksdagsledamöterna själva bestämmer sina arvoden, fungerat väl och borde kunna ses som den långsiktiga lösning som arvodesfrågan behöver (bet. 2002/03:KU19 s. 31). Utskottet har vid ett flertal senare tillfällen vidhållit detta ställningstagande (se bl.a. bet. 2004/05:KU29 s. 24, bet. 2005/06:KU33 s. 24 och bet. 2006/07:KU4 s. 30 f.).

Utskottet har vidare framhållit att de uppdrag som ersätts enligt arvodeslagen är sådana som tillkommer utöver det ordinarie riksdagsuppdraget och som ofta medför ett betydande merarbete i fråga om ansvar, inläsningsarbete och tidsåtgång. Utskottet har därför ansett att det mot denna bakgrund är motiverat med de särskilda arvoden som utgår (se bl.a. bet. 2001/02:KU19, bet. 2003/04:KU5, bet. 2005/06:KU33 och bet. 2006/07:KU4).

Våren 2011 var senaste gången utskottet behandlade motioner om riksdagsledamöternas arvode (bet. 2010/11:KU19 s. 12 f.). Utskottet konstaterade att frågor om arvodenas storlek och hur dessa ska bestämmas har varit föremål för många och ingående bedömningar. Olika system för bestämningen av arvodet har också prövats genom åren. Utskottet var fortfarande av uppfattningen att ordningen med en fristående nämnd som fastställer arvodet, till skillnad från bl.a. en ordning där riksdagsledamöterna själva bestämmer sina arvoden, har fungerat väl. Utskottet vidhöll därför sitt tidigare ställningstagande om formerna för bestämmande av riksdagsledamöternas arvoden.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkande om riksdagsledamöters tjänsteresor i Öresundsregionen. Utskottet konstaterade då att bestämmelserna om ledamöternas tjänsteresor nyligen hade setts över och ändrats i syfte att anpassa regelverket till det mer internationaliserade riksdagsarbetet. Utskottet ansåg att erfarenheterna av de nya bestämmelserna ännu fick anses vara för begränsade, men noterade också den då aviserade översynen av tillämpningsföreskrifterna för ledamöternas tjänsteresor. Motionsyrkandet avstyrktes (bet. 2009/10:KU11 s. 9). Ett motionsyrkande motsvarande det nämnda behandlades av utskottet våren 2011 och utskottet vidhöll då sitt tidigare ställningstagande (bet. 2010/11:KU19 s. 12).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis hänvisa till sina tidigare ställningstaganden rörande riksdagsledamöternas arvode och riksdagsledamöternas tjänstere-sor. Vidare noterar utskottet den pågående utredningen om att se över riksdagsledamöternas ekonomiska villkor, vars resultat enligt utskottet inte bör föregripas. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motio-nerna 2011/12:K242 yrkandena 1 och 3, 2011/12:K319 yrkandena 1 och 2, 2011/12:K381, 2012/13:K202 yrkandena 1 och 2, 2012/13:K218 yrkan-dena 1 och 3, 2012/13:K291, 2012/13:K292 och 2012/13:K337.

Inkomstgaranti

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om inkomstgarantin med hänvisning till pågående beredning.

Motionerna

Flera motioner tar upp frågan om förändring av systemet med inkomstga-ranti för riksdagsledamöter. Christer Nylander (FP) efterlyser i motion 2011/12:K212 en översyn av systemet. Även Lise Nordin m.fl. (MP) begär i motion 2011/12:K242 (yrkande 2) och motion 2012/13:K218 (yrkande 2) att systemet ska reformeras. Motionärerna framhåller att nuvarande villkor är för generösa och att det för riksdagsledamöter, precis som för förvärvs-anställda, bör finnas en möjlighet att under en begränsad period få omställ-ningsstöd för att underlätta återgång till förvärvsarbete eller företagande. Anita Brodén (FP) föreslår i motion 2011/12:K229 och motion 2012/13:K258 tillkännagivanden om att inkomstgarantin för riksdagsledamöter ska tas bort. Enligt motionären bör samma regler gälla för riksdagsledamöter och förvärvsarbetande.

Gällande ordning

Regler om inkomstgaranti för riksdagsledamöter finns i 13 kap. lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (ersättningslagen). Av 13 kap. 2 § ersättningslagen följer att en ledamot som lämnar riksdagen före 65 års ålder och efter minst tre sammanhängande år i riksdagen har rätt till inkomstgaranti. Syftet med inkomstgarantin är att skapa en ekono-misk trygghet för en avgången ledamot i den omställningssituation som uppstår när hon eller han lämnar riksdagen (13 kap. 1 § ersättningslagen). Garantin är inte avsedd som en varaktig försörjning. Allmänt gäller att inkomstgarantins längd avgörs av hur lång tid vederbörande varit ledamot av riksdagen. Hur stor inkomstgaranti som betalas ut beror dels på vilka inkomster ledamoten hade i riksdagen vid avgången, dels på antalet år som hon eller han varit ledamot och dels på vilka andra inkomster den f.d.

ledamoten har. Inkomstgarantin motsvarar under det första året 80 procent av ledamotsarvodet och vissa eventuella tilläggsarvoden. Därefter minskar garantibeloppet. För den som tjänstgjort minst tre år men mindre än sex år gäller inkomstgarantin bara under ett år. Om den f.d. riksdagsledamoten har andra inkomster under garantitiden minskar inkomstgarantin enligt vissa regler.

Sedan våren 2006 kan inkomstgarantin dessutom jämkas även i andra fall, bl.a. om en garantitagare förvärvsarbetar i väsentlig omfattning utan att ta ut skäligen ersättning för detta arbete. Det senare kan röra sig om exempelvis arbete i ett eget aktiebolag. Ytterligare nya bestämmelser om jämkning infördes den 1 januari 2011 (framst. 2010/11:RS1, bet. 2010/11:KU15, rskr. 2010/11:109 och 110). Möjligheterna att besluta om jämkning av inkomstgarantin utvidgades då så att jämkning också kan ske bl.a. när garantitagaren redovisar inkomst av aktiv näringsverksamhet i exempelvis en enskild firma och hennes eller hans pensionsgrundande inkomst minskat genom avsättningar till periodiseringsfonder eller andra fonder.

Utredning

Riksdagsstyrelsen beslutade den 16 november 2011 att tillsätta en kommitté med uppdrag att lämna förslag till åtgärder som syftar till att underlätta för ledamöter som lämnat uppdraget i riksdagen att återgå till yrkesverksamhet samt att genomföra en översyn av reglerna för inkomstgaranti för riksdagens ledamöter. Kommittén, som antog namnet Villkorskommittén, överlämnade den 30 januari 2013 sitt betänkande Omställningsstöd för riksdagsledamöter (2012/13:URF1) till riksdagsstyrelsen.

Enligt Villkorskommittén finns det även för framtiden behov av en ordning med ett stöd inför övergång till yrkeslivet för avgångna riksdagsledamöter. Ett nytt system bör dock enligt kommittén inte bygga på en inkomstgaranti. Kommittén föreslår i stället ett omställningsstöd som består av dels ett stöd för övergång till yrkesverksamhet, dels ett därtill anknutet ekonomiskt stöd. I enlighet med direktiven är förslagen begränsade till att i huvudsak endast avse de ledamöter som för första gången väljs in i riksdagen 2014 eller senare.

Enligt kommittén bör det stöd för övergång till yrkeslivet som erbjuds f.d. riksdagsledamöter kunna bestå av rådgivningsinsatser och kompletterande utbildning. Till stödet för övergång till yrkesverksamhet föreslås att det ska knytas två ekonomiska stödformer: ett generellt och kortvarigt ekonomiskt omställningsstöd liknande avgångsersättning på arbetsmarknaden och ett förlängt ekonomiskt omställningsstöd som ska kunna lämnas till äldre personer som varit riksdagsledamöter i minst åtta år. Den sistnämnda ersättningen är väsentligt lägre än det generella ekonomiska omställningsstödet. Tanken är att det ska kunna lämnas efter ansökan för ett år i taget om det vid prövningen bedöms finnas särskilda skäl för det. Till förmåns-

systemet föreslås vidare regler om minskning eller indragning av förmånen under vissa förutsättningar i syfte att upprätthålla principen om att systemet syftar till att stödja den enskildes övergång till förvärvslivet.

Enligt uppgift från Riksdagsförvaltningen har Villkorskommitténs betänkande remitterats, och betänkandet jämte remissyttrandena bereds för närvarande inom riksdagsstyrelsen.

Tidigare behandling

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen behandlat motioner om inkomstgarantisystemet för riksdagsledamöter. Med anledning av ett tidigare motionsyrkande om en översyn av bestämmelserna om inkomstgaranti anförde utskottet bl.a. att de skäl som låg till grund för införandet av inkomstgarantin fortfarande gjorde sig gällande. Mot bakgrund av att uppdraget som riksdagsledamot är behäftat med osäkerhet var det enligt utskottet rimligt att de som tar på sig ett sådant viktigt samhällsuppdrag får en trygghet i händelse av att de av någon anledning lämnar uppdraget. Av bl.a. rekryteringsskäl och med hänsyn till behovet för ett parti att förändra personuppsättningen i riksdagen var det enligt utskottet viktigt med ett system som ger ett rimligt mått av trygghet. Utskottet ansåg inte att det fanns behov av en översyn och avstyrkte motionsyrkandet (bet. 2002/03: KU19 s. 33 f.).

Vid behandlingen av ett motionsyrkande om en ettårsbegränsning av rätten till inkomstgaranti, konstaterade utskottet att systemet nyligen hade setts över och skärpts och ansåg inte att det fanns behov av ytterligare översyn. Motionsyrkandet avstyrktes (bet. 2008/09:KU15 s. 39 f.).

Våren 2011 behandlade utskottet flera motioner som efterlyste en översyn av inkomstgaranti för f.d. riksdagsledamöter (bet. 2010/11:KU19). Med hänvisning till sitt tidigare ställningstagande och eftersom systemet nyligen setts över avstyrkte utskottet motionerna (s. 15).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar den pågående beredningen av Villkorskommitténs betänkande, vars resultat enligt utskottet inte bör föregripas. Mot denna bakgrund avstyrks motionerna 2011/12:K212, 2011/12:K229, 2011/12:K242 yrkande 2, 2012/13:K218 yrkande 2 och 2012/13:K258.

Det ledamotsnära stödet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om det ledamotsnära stödet med hänvisning till tidigare ställningstaganden och pågående utredningsarbete.

Motionen

I motion 2011/12:K396 efterlyser Siv Holma m.fl. (V) förändringar i stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Motionärerna hänvisar till en enkät enligt vilken knappt hälften av de ledamöter som besvarat enkäten uppgett att de har goda möjligheter att påverka organisationen av de politiska sekreterarna. Enligt motionärerna förefaller det som om ledamotsstödet stundtals tillfaller partiet på riksnivå i stället för ledamoten. Motionärerna efterlyser därför tydligare föreskrifter om hur ledamöterna kan få reella möjligheter att påverka organiseringen av de politiska sekreterarna och hur problem kan lösas när det uppstår konflikter mellan vad kansliet prioriterar och vad enskilda ledamöter vill ha hjälp med. Enligt motionärerna bör ledamotsstödet utformas så att ledamotens rätt till stöd garanteras och säkerställs. Det framhålls vidare att det bör finnas en instans där ledamoten kan framföra klagomål om denne inte får stöd i enlighet med föreskrifterna. Därtill kommer att de små partiernas ställning bör stärkas.

Gällande ordning m.m.

Vad gäller bidrag till partierna och partigrupperna regleras detta i huvudsak i lagen om statligt stöd till politiska partier och lagen om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Stödet till de politiska partierna utgörs av partistöd och kanslistöd. Stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete lämnas som basstöd, stöd till kostnader för politiska sekreterare åt riksdagens ledamöter samt stöd till kostnader för riksdagsledamöters utrikes resor.

Basstödet består enligt 4 § lagen om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen av grundbelopp och tilläggsbelopp. En partigrupp som företräder ett regeringsparti är enligt 5 § samma lag berättigad till ett grundbelopp, medan var och en av övriga partigrupper är berättigad till två grundbelopp. En partigrupp är berättigad till ett tilläggsbelopp för varje riksdagsmandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet (6 § lagen om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen). Enligt 10 § lagen om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen är stödet till kostnader för politiska sekreterare avsett att bekosta handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det ska motsvara kostnaden för en politisk sekreterare per riksdagsledamot. När stödets storlek bestäms ska beräkningen grunda sig på ett visst belopp per politisk sekreterare och månad som föreskrivs i paragrafen.

Riksdagsstyrelsens föreskrift om visst stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen, RFS 2012:8, innehåller ytterligare regler om stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Föreskriften trädde i kraft den 1 december 2012 och ersatte den tidigare föreskriften på området (RFS 2005:7).

Till grund för den nya föreskriften låg en översyn av den tidigare föreskriften i syfte att anpassa dess bestämmelser till rådande förhållanden och klarlägga ansvarsfördelningen mellan Riksdagsförvaltningen och partikanslierna i vissa fall (dnr 308-2012/13). Därtill kom att vissa bestämmelser i den tidigare föreskriften framgick av andra författningar. Ärendet bereddes genom ett delningsförfarande i Riksdagsförvaltningen och i partigrupperna. Därefter har muntliga diskussioner förts med gruppledarna, ledamotsrådet och partikanslicheferna.

Flera av bestämmelserna i den nya föreskriften har förts över från den tidigare föreskriften utan att ha ändrats i sak. Eftersom Riksdagsförvaltningen enligt lagen med instruktion för Riksdagsförvaltningen ska tillhandahålla resurser och service för riksdagsledamöternas och partikansliernas verksamheter avser bestämmelserna i den nya föreskriften fler områden än den tidigare föreskriften. Då riksdagsdirektören enligt en bestämmelse i nämnda lag ska samråda med ledamotsrådet i ärenden av större vikt eller principiell betydelse för riksdagsledamöterna finns även i den nya föreskriften ett samrådsförfarande mellan partikanslierna och förvaltningen i frågor som har betydelse för partikanslianställda (3 §). Till skillnad från tidigare ordning, där partigruppen skulle använda stödet i enlighet med ett angivet syfte i föreskriften, beslutar partigruppen hur stödet till politiska sekreterare närmare ska användas (6 §). Enligt 17 § i den nya föreskriften ska en redovisning av användningen av stöd som utbetalas enligt lagen om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen årligen lämnas till Riksdagsförvaltningen. Kravet på att redovisningen ska styrkas av en behörig auktoriserad revisor har tagits bort. Till skillnad mot tidigare ska uppföljningen av stödets användning och hur de enskilda ledamöterna uppfattat stödet endast ske en gång per valperiod (18 §).

Tidigare utvärderingar

Riksdagen beslutade 1999 att reformera det offentliga stödet till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Syftet var att förbättra ledamöternas arbetssituation genom utökad handläggarghjälp, dvs. politiska sekreterare. Stödet utbetalades de första åren efter normen en politisk sekreterare per två ledamöter.

Hösten 2002 gjordes på uppdrag av riksdagsstyrelsen en utvärdering av reformen (2002/03:URF3). Den visade att reformen hade slagit väl ut. En majoritet av ledamöterna ansåg att de politiska sekreterarna hade stor betydelse för deras uppdrag som ledamot och att deras politiska arbete hade underlättats. Flertalet ledamöter ansåg också att stödet borde utökas.

I december 2006 beslutade riksdagsstyrelsen om en ny uppföljning av stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen (2007/08:URF1). Enligt rapporten hade samtliga partigrupper i riksdagen valt att organisera stödet som en gemensam resurs. Stödets betoning låg numera på kommunikation snarare än administrativt stöd. Organiseringen av ledamotsstödet som gemensam resurs visade sig enligt utredningen inte

vara helt accepterad. Många ledamöter var positiva, men en del efterfrågade ändå ett utrymme för ett mer personligt inriktat stöd. Flera ledamöter förväntade sig att normen en politisk sekreterare per ledamot skulle betyda en mer individuellt anpassad modell. Vidare visade utredningen att användningen av politiska sekreterare hade ökat och att omkring nio av tio ledamöter använde de politiska sekreterarna minst en eller ett par gånger i veckan.

Vad gäller den årliga redovisningen av stödet som partigrupperna ska göra framgick av rapporten att sättet på vilket redovisningen skedde varierade stort mellan partigrupperna. Bland annat konstaterades att vissa partier inte särredovisade partigruppstödet, utan det integreras i riksorganisationens redovisning. Det noterades att riksdagsgruppen i dessa fall inte utgör en egen juridisk enhet utan ingår i respektive riksorganisation. Utredaren ansåg att det existerar en gråzon mellan stöd som ska gå till partigruppernas och ledamöternas parlamentariska arbete och partiverksamhetens domäner. För att skapa insynsmöjligheter i partiernas och partigruppernas årliga redovisningar krävdes, enligt utredaren, mer preciserade riktlinjer om hur redovisningen ska utformas.

Rapporten innehöll även en europeisk utblick. Två huvudmodeller kunde identifieras – en där stödet är utformat som ett bidrag till partigruppen och en annan där ledamoten har större inflytande och ibland är arbetsgivare. Den senare innebär att assistenter (och motsvarande) är mer personligt knutna till sina respektive ledamöter. Parlament i länder med kandidatorienterade valsystem tenderar i högre utsträckning att knyta ledamotsstödet mer personligt till ledamoten än exempelvis parlamenten i de skandinaviska länderna där partiorienteringen är starkare.

Slutligen kan även nämnas att flera i utvärderingen framförde synpunkten att de små partigrupperna missgynnades av den nuvarande fördelningen av ledamotsstödet som baseras på mandat. De små partigrupperna ansågs ha för lite stöd i förhållande till de stora. Bland annat anfördes att stödet i utskottsarbetet blir ojämnt beroende på om man tillhör ett stort eller ett litet parti. De stora partigrupperna kan ha fler ledamöter och politiska sekreterare kopplade till utskotten.

Enligt uppgift från Riksdagsförvaltningen var rapporten föremål för beredning under våren 2009 (jfr bet. 2008/09:KU15 s. 32).

Pågående utredning

Som redovisats i tidigare avsnitt beslutade riksdagsstyrelsen hösten 2012 om en översyn av riksdagsledamöternas ekonomiska villkor. Av direktiven framgår att en särskild utredare ska se över bestämmelser om ekonomiska villkor i bl.a. lagen om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen och föreskriften om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Översynen har till syfte att skapa ett nytt, enhetligt och tydligt regelverk på området och att föreslå förenklingar

av administrationen av riksdagsledamöternas ersättningar. Utredaren ska även se över de förmåner som erbjuds ledamöterna men som inte är reglerade i någon författning och föreslå reglering där det är lämpligt.

Av direktiven framgår att utredaren särskilt ska uppmärksamma bl.a. vissa gränsdragningar mot stödet till partigruppernas kanslier och dubbelreglering. Utredaren är enligt direktiven oförhindrad att överväga även andra frågeställningar som rör förmåner och villkor i ledamotsuppdraget. Översynen ska dock inte avse lagen om statligt stöd till politiska partier.

Huvuddelen av uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2013.

Tidigare behandling

Senast konstitutionsutskottet behandlade motionsyrkanden om det ledamotsnära stödet var våren 2009 (bet. 2008/09:KU15 s. 28 f.). Utskottet anförde bl.a. att stödet till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen successivt har byggts ut under det senaste årtiondet. Vidare konstaterade utskottet att enligt den nuvarande ordningen är organisationen av stödet till stor del en fråga för partigrupperna själva, inte för riksdagen. Utskottet anförde dessutom att stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen nyligen hade utvärderats och att även frågan om riksdagsgruppernas ställning hade tagits upp i utvärderingen. Det konstaterades att utvärderingsrapporten under våren var föremål för beredning. Utskottet ansåg att denna beredning och eventuella åtgärder från riksdagsstyrelsens sida inte borde föregripas och avstyrkte motionerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis hänvisa till sina tidigare ställningstaganden rörande det ledamotsnära stödet. Vidare noterar utskottet den pågående utredningen, vars resultat inte bör föregripas. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionen 2011/12:K396.

Motioner behandlade i förenklad ordning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om användning av elektroniska signaturer i riksdagen, solceller på riksdagens tak m.m. och en rökfri arbetsmiljö med hänvisning till att samma eller i huvudsak samma frågor behandlats tidigare under mandatperioden.

Motionerna

Några av de nu aktuella motionerna rör frågor som utskottet under innevarande mandatperiod har behandlat i betänkande 2010/11:KU19 Riksdagens arbetsformer m.m. Det gäller motioner om användning av elektroniska signaturer i riksdagen, solceller på riksdagens tak m.m. och en rökfri arbetsmiljö.

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under mandatperioden. Under riksmötet 2010/11 har detta gjorts i betänkande 2010/11:KU19, och riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionsyrkandena. Utskottet avstyrker motionerna 2011/12:K213 yrkandena 1 och 2, 2011/12:K311, 2012/13:K311 yrkandena 1 och 2, 2012/13:K341 och 2012/13:K392 med hänvisning till detta.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Riksdagsledamöternas placering i kammaren, punkt 4 (SD) av Jonas Åkerlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:K241 av Margareta Cederfelt (M) och 2012/13:K209 av Björn Söder och Erik Almqvist (båda SD).

Ställningstagande

Under kammarsammanträdena råder numera fri sittning men vid voteringarna tar ledamöterna alltjämt plats i kammaren valkretsvis. En placering i kammaren efter partitillhörighet skulle underlätta kommunikationen inom partigruppen och även vara en fördel vid voteringar. Skulle plötsliga ställningstaganden behöva göras underlättas det om partigruppen sitter samlad. Ledamöterna bör därför placeras i kammaren efter partitillhörighet. Detta bör med bifall till motionerna ges riksdagsstyrelsen till känna.

2. Kvittningssystemet, punkt 6 (SD) av Jonas Åkerlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:K219 av Thoralf Alfsson och Jonas Åkerlund (båda SD).

Ställningstagande

Det kvittningssystem som praktiseras i riksdagen utesluter en del partier och riksdagsledamöter. Ledamöter som inte ingår i systemet kan tvingas att närvara i kammaren vid voteringar trots sjukdom. Nuvarande kvittningssystem är odemokratiskt och det bör därför ändras så att alla partier och

ledamöter ges tillträde till systemet. Om en sådan ändring inte kan göras bör kvittningssystemet omedelbart tas ur bruk. Detta bör med bifall till motionen ges riksdagsstyrelsen till känna.

3. Barnkonsekvensanalys av riksdagens beslut, punkt 10 (V)
av Mia Sydow Mölleby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:So494 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2 och 2012/13:So201 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Ett barnperspektiv måste alltid finnas med när lagar stiftas och samhällets resurser fördelas. I Sveriges riksdag stiftas lagar som påverkar barns livssituation på olika sätt. Det kan handla om lagar som ska skydda barn mot övergrepp eller stärka barns rättigheter. Barn påverkas även av politiska beslut som inte direkt handlar om dem. Det är viktigt att det finns ett barn- och ungdomsperspektiv i riksdagens beslutsfattande. För att stärka barnens ställning när det kommer till politiska beslut i riksdagen bör alla beslut i riksdagen föregås av en barnkonsekvensanalys. Detta bör med bifall till motionsyrkandena ges riksdagsstyrelsen till känna.

4. Lobbying, punkt 12 (MP, V)
av Peter Eriksson (MP) och Mia Sydow Mölleby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:K293 av Peter Eriksson m.fl. (MP) yrkande 4 och avslår motion 2011/12:K293 av Peter Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Det saknas närmare uppgifter om hur omfattande lobbyismen är på olika politiska nivåer i Sverige och vilka effekter den har för demokratin. Dessa frågor behöver utredas närmare. Detta bör med bifall till motionsyrkande 4 ges regeringen till känna.

5. Arvode m.m., punkt 14 (V)

av Mia Sydow Mölleby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:K242 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3, 2011/12:K319 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkandena 1 och 2, 2012/13:K202 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt 2012/13:K218 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna

2011/12:K381 av Anti Avsan (M),

2012/13:K291 av Eliza Roszkowska Öberg (M),

2012/13:K292 av Per Lodenius och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C) och

2012/13:K337 av Johnny Skalin (SD).

Ställningstagande

Riksdagsledamöterna har höga arvoden och tillhör de högavlönade i samhället. Arvodet höjs dessutom ofta. Det finns goda argument för att arvodet ska vara förhållandevis högt, inte minst att ett relativt högt arvode minskar risken för att annars tänkbara ledamöter avstår från att kandidera för att undvika en inkomstminskning. Men det handlar också om trovärdighet. Riksdagsledamöternas arvode överstiger vad de flesta inom väljarkåren tjänar, och detta riskerar att skapa en förtroendeklyfta mellan de förtroendevalda och det folk de representerar.

Ett sätt att begränsa arvodets utveckling mot ännu högre höjder vore att knyta arvodet till en fastställd procentsats av prisbasbeloppet. Det skulle ha den påtagliga fördelen att arvodet inte skulle vara föremål för ständiga diskussioner och nya årliga beslut. En lämplig nivå på arvodet vore 100 procent av prisbasbeloppet. Riksdagsstyrelsen bör därför utreda frågan om att knyta riksdagsledamöternas arvode till 100 procent av prisbasbeloppet.

Utöver de redan höga arvoden betalas extra arvoden ut för vissa uppdrag inom riksdagen. Det rimliga vore att inom partierna fördela arbetet så att de ledamöter som innehar sådana uppdrag i motsvarande mån avlastas

när det gäller andra delar av riksdagsuppdraget så att arbetsbördan blir likvärdig för alla och extraarvodena kan avskaffas. Riksdagsstyrelsen bör utreda ett sådant förslag.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:K212 av Christer Nylander (FP):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om en begränsning av inkomstgarantin för riksdagsledamöter.

2011/12:K213 av Anita Brodén och Lars Tysklind (båda FP):

1. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta ansträngningarna att installera solceller på riksdagens tak i samband med miljöklassning av riksdagens byggnader.
2. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en energieffektiv och miljömässigt hållbar energiförsörjning i riksdagen.

2011/12:K217 av Eva Flyborg (FP):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa teckentolkning vid riksdagens frågestunder.

2011/12:K219 av Thoralf Alfsson och Jonas Åkerlund (båda SD):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla partier ska ges tillträde till kvittningssystemet i riksdagen.

2011/12:K224 av Jan Lindholm m.fl. (MP):

Riksdagen beslutar att avskaffa den s.k. allmänna motionstiden och ersätter den med en generell initiativrätt för samtliga riksdagens ledamöter via ständigt motionsrätt.

2011/12:K229 av Anita Brodén (FP):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort inkomstgarantin för riksdagsledamöter.

2011/12:K232 av Eliza Roszkowska Öberg m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att effektivisera och minska miljöbelastningen i riksdagen.

2011/12:K238 av Maria Lundqvist-Brömster (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett rösträttskvinnornas torg i nära anslutning till riksdagen.

2011/12:K241 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om placering i kammaren.

2011/12:K242 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur riksdagsledamöternas arvoden kan låsas till 100 procent av ett prisbasbelopp.
2. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om ett reformerat inkomstgarantisystem för riksdagens ledamöter.
3. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om avskaffande av extraarvoden till riksdagens ledamöter för olika uppdrag inom riksdagen.

2011/12:K262 av Ulf Holm m.fl. (MP):

Riksdagen begär att riksdagsstyrelsen lägger fram förslag till ändring i riksdagsordningen i den del som gäller möten med utskotten och EU-nämnden i enlighet med vad som anförs i motionen.

2011/12:K286 av Anders Andersson (KD):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en analys och utredning av hur modern teknik kan användas vid omröstningar i riksdagen.

2011/12:K293 av Peter Eriksson m.fl. (MP):

3. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om register över lobbyister vid Sveriges riksdag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om lobbyismen och dess effekter för demokratin i Sverige.

2011/12:K311 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa elektroniska signaturer som ett alternativ till dagens undertecknande för hand av motioner, interpellationer och enkla frågor.

2011/12:K319 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V):

1. Riksdagen begär att riksdagsstyrelsen ska utreda frågan om att nivån på riksdagsledamöternas arvode bör knytas till 100 % av ett prisbasbelopp.
2. Riksdagen begär att riksdagsstyrelsen ska utreda frågan om att avskaffa extra ersättningar för uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet.

2011/12:K343 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en mer generös motionshantering.

2011/12:K373 av Mattias Karlsson m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att visa stöd för yttrandefriheten genom att erbjuda Lars Vilks möjligheten att visa upp sin konst i Riksdagshuset.

2011/12:K378 av Hans Wallmark (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att pröva riksdagsvotering på distans.

2011/12:K381 av Anti Avsan (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om riksdagsledamöternas arvoden.

2011/12:K393 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga föreskrifterna för utrikesresor så att resans innehåll prioriteras framför resmålet.
2. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att tåg bör användas i större utsträckning när utskotten reser till Bryssel.
3. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga föreskrifterna för utrikesresor så att det verkligen är hög relevans för utskottens arbete som är utgångspunkten.
4. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över rutinerna kring hanteringen och bedömningen av utskottens föransmälan inför en resa samt den skriftliga redogörelsen som sker i efterhand.

5. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör eftersträvas en allsidig information om studieämnet, speciellt när frågor där det finns tydligt olika uppfattningar studeras.
6. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om alkohol vid utrikesresor.

2011/12:K396 av Siv Holma m.fl. (V):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

2011/12:So494 av Eva Olofsson m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla beslut i riksdagen ska föregås av en barnkonsekvensanalys.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:K202 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V):

1. Riksdagen begär att riksdagsstyrelsen låter utreda frågan om att nivån på arvudet bör knytas till 100 procent av ett prisbasbelopp per månad.
2. Riksdagen begär att riksdagsstyrelsen låter utreda frågan om att avskaffa extra ersättningar för uppdrag direkt anslutna till riksdagsarbetet.

2012/13:K209 av Björn Söder och Erik Almqvist (båda SD):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om placering i plenisalen.

2012/13:K218 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur riksdagsledamöternas arvoden kan låsas till 100 procent av ett prisbasbelopp per månad.
2. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om ett reformerat inkomstgarantisystem för riksdagens ledamöter.
3. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa extraarvoden till riksdagens ledamöter för olika uppdrag inom riksdagen.

2012/13:K219 av Anders Andersson (KD):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en analys och utredning av hur modern teknik kan användas vid omröstningar i riksdagen.

2012/13:K226 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om en förslagsbox för allmänheten.

2012/13:K227 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga föreskrifterna för utrikesresor så att resans innehåll prioriteras framför resmålet.
2. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga föreskrifterna för utrikesresor så att det verkligen är hög relevans för utskottens arbete som är utgångspunkten.
3. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över rutinerna kring hanteringen och bedömningen av utskottens föranmälan inför en resa.
4. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att man bör eftersträva en allsidig information om studieämnet, speciellt när man studerar frågor där det finns tydligt olika uppfattningar.
5. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om alkohol vid utrikesresor.

2012/13:K232 av Fredrik Lundh Sammeli (S):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en riksdagshörna i Luleå.

2012/13:K239 av Peter Jeppsson och Suzanne Svensson (båda S):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att hedra minnet av Harry Nordlund.

2012/13:K245 av Mats Johansson (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga en staty av Raoul Wallenberg i riksdagen.

2012/13:K250 av Jan Lindholm m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att återkomma med lagförslag som innebär att den allmänna motionstiden upphävs och att det i stället införs en generell initiativrätt för samtliga riksdagens ledamöter genom ständigt motionsrätt.

2012/13:K252 av Thomas Strand (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av punktskrift på visitkort som används av ledamöter, ministrar och tjänstemän i riksdag och regering.

2012/13:K258 av Anita Brodén (FP):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändring som innebär ett borttagande av inkomstgaranti för riksdagsledamöter.

2012/13:K264 av Roger Tiefensee och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att sätta ett ambitiöst mål för minskad pappersförbrukning kopplat till att riksdagens ledamöter utrustas med pekplattor.

2012/13:K289 av Hans Rothenberg m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om plats för EU-nämndens sammanträden.

2012/13:K290 av Eliza Roszkowska Öberg och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett nytt utskott i riksdagens utskottsstruktur.

2012/13:K291 av Eliza Roszkowska Öberg (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om ersättning för tekniskt stöd för riksdagsledamöter.

2012/13:K292 av Per Lodenius och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att resor till Åland som ledamöter gör i uppdraget som riksdagsledamot ska ges samma förutsättningar som resor i uppdraget som ledamot inom Sverige.

2012/13:K293 av Per Lodenius (C):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att visitkortet för riksdagens ledamöter ska kompletteras med punktskrift.

2012/13:K311 av Anita Brodén och Lars Tysklind (båda FP):

1. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om det symboliska värdet, och det framdeles förmodade ekonomiska värdet, i att i samband med miljöklassningen av riksdagens byggnader installera solceller på någon lämplig del av riksdagens tak.
2. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en energieffektiv och miljömässigt hållbar energiförsörjning i riksdagen.

2012/13:K314 av Johan Forssell (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om hälsa genom motion.

2012/13:K329 av Finn Bengtsson och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheterna att införa en fri motionsrätt i Sveriges riksdag.

2012/13:K333 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra riksdagens högtidliga öppnande.

2012/13:K337 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmana arvodesnämnden att sänka grundarvodet för riksdagsledamöter och att arvodessystemet för utskotten och EU-nämnden ses över.

2012/13:K341 av Henrik Ripa (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att ta bort möjligheten att röka i anslutning till riksdagens plenisal.

2012/13:K343 av Katarina Köhler och Karin Åström (båda S):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att också grupper som läser svenska för invandrare får ta del av regelverket som gymnasieklasser omfattas av när det gäller ekonomiskt stöd för riksdagsbesök.

2012/13:K349 av Anti Avsan (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om ett kvalitetssäkringssystem för enskilda motioner.

2012/13:K385 av Mattias Karlsson m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att visa stöd för yttrandefriheten genom att erbjuda Lars Vilks möjligheten att visa upp sin konst i Riksdagshuset.

2012/13:K392 av Julia Kronlid (SD):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om ett digitaliserat system för att förenkla signering och motionsinlämning i riksdagen.

2012/13:So201 av Eva Olofsson m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska införas en ordning som innebär att alla beslut i riksdagen föregås av en barnkonsekvensanalys.